อาลัย

อาลัย

อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์

ณ เมรุวัดตลุง ต.ตลุง อ.เมือง จ.ลพบุรี

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์

ชาตะ ๓ เมษายน ๒๔๓๑

มรณะ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๐

อายุ ๘๐ ปี

ประวัติสังเขป

คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๓๑ ที่บ้านตำบลงิ้วราย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นบุตรคนหัวปีของ พ่อทุ่น แม่ปิ๋ว ทุนทุสวัสดิ์ มีพี่น้องรวม ๖ คน คือ

๑. นางถม ทุนทุสวัสดิ์
๒. นาวาโท พระสวัสดิ์วารียุทธ ร.น. (สวัสดิ์ ทุนทุสวัสดิ์)
๓. น.ส. นกเล็ก ทุนทุสวัสดิ์ (ถึงแก่กรรมเมื่อเยาว์)
๔. นางส้มเกลี้ยง ชุ่มกล่ำ
๕. นางส้มกลิ่น เกิดคลัง
๖. นายพัฒน์ ทุนทุสวัสดิ์

ต่อมาเมื่อพุทธศักราช ๒๔๕๓ ได้ทำการสมรสกับนายอี่ ปานสุวรรณ (ภายหลังได้เปลี่ยนนามสกุลเป็น "ทุนทุสวัสดิ์" ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแก่นาวาโท พระสวัสดิ์วารียุทธ ร.น.) มีบุตร ธิดา รวม ๕ คน คือ

๑. นางกิมฮวย อ่วมเพ็ง

๒. นางละออ ศรีนครไทย

๓. นายเนตติ์ ทุนทุสวัสดิ์

๔. นายประยูร ทุนทุสวัสดิ์

๕. พันตำรวจตรี ประกอบ ทุนทุสวัสดิ์

คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์ เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ประพฤติอยู่ในศีลธรรมอันดี จนเมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๒ คุณพ่ออี่ได้ถึงแก่กรรมลง คุณแม่ถมจึงต้องส่งบุตรชายให้มาอยู่ในความอุปการะของ นาวาโท พระสวัสดิ์วารียุทธ ร.น. และนายพัฒน์ ทุนทุสวัสดิ์ ที่กรุงเทพ ฯ โดยเฉพาะ พ.ต.ต. ประกอบ ทุนทุสวัสดิ์ นั้น พระสวัสดิ์วารียุทธ ได้ขอมาเป็นบุตรบุญธรรม บุตรธิดาของคุณแม่ถมทุกคนประสบความสำเร็จอันดียิ่ง ทั้งในด้านการศึกษา และได้ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน มีความสุข ความเจริญ โดยทั่วหน้ากัน

ก่อนทำการสมรสและหลังจากทำการสมรสแล้ว คุณแม่ถมได้ประกอบอาชีพในทางการค้าขายตลอดมาด้วยความอดทนขยันหมั่นเพียร สร้างฐานะจนเจริญและเป็นปึกแผ่นจนถึงปัจจุบันนี้

เมื่ออายุล่วงเข้าปัจฉิมวัยก็หยุดทำการค้าขาย เมื่อเลิกทำการค้าขายแล้ว ก็ได้นำชีวิตเข้าสู่ทางบุญทางกุศลคุณแม่ถมเป็นผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในบวรพระพุทธศาสนามาก ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปฟังธรรมในวันธรรมสวนะ และได้สละทรัพย์ในการกุศลเป็นนิจ อาทิเช่น บริจาคในการเรี่ยไรบ้าง ทอดผ้าป่าบ้าง ทอดกฐินบ้าง นอกจากนี้ยังได้สมทบทุนสร้างอื่น ๆ อีก เท่าที่จำได้มี

สมทบทุนสร้างกุฎิพระสงฆ์ ที่วัดตลุง	เป็นเงิน	๕,๐๐๐	บาท
สมทบทุนสร้างศาลาการเปรียญ วัดตลุง	,,	๕,๐๐๐	บาท
สมทบทุนสร้างสุขศาลา ตำบลงิ้วราย	,,	๒,๕๐๐	บาท
ตั้งมูลนิธิทุน "ถม ทุนทุสวัสดิ์" เป็นนิธิบำรุง ภิกษุสามเณรวัดราชบพิธ	,,	๒,๐๐๐	บาท
สบทบทุนสร้างตึกสงฆ์อาพาธ โรงพยาบาล จังหวัดลพบุรี	,,	๓๐,๐๐๐	บาท
ขณะที่กำลังป่วยก็ได้สมทบทุนมูลนิธิที่วัดตลุง	,,	๑,๐๐๐	บาท
และวัดราชบพิธ	,,	๑,๐๐๐	บาท

คุณแม่ถม เป็นพุทธศาสนิกชนที่รักการบุญการกุศลเป็นชีวิตจิตใจ และเป็นผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ ชีวิต

บั้นปลายของคุณแม่ถม จึงดำเนินไปด้วยความราบรื่น จวบจนกระทั่งถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๐ เวลาประมาณ ๔.๓๐ น. ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ.

คำไว้อาลัย

ของ

พลเอก ครวญ สุทธานินทร์

รองประธานวุฒิสภา

และ

ประธานกรรมการรถไฟ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ของ

[illegible]

[illegible]

และ

[illegible]

คำไว้อาลัย

คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์ ได้จากญาติพี่น้องและลูกหลานไปสู่สัมปรายภพ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๐ เป็นการจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ทิ้งความเศร้าโศรก และอาลัยไว้ต่อผู้ที่ยังอยู่ข้างหลังอย่างสุดซึ้ง แต่คุณงามความดีของคุณแม่ที่มีต่อญาติพี่น้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูก ๆ ของคุณแม่ที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี และสร้างชีวิตให้ลูก ๆ มีหลักฐานมั่นคง สามารถจะต่อสู้กับโลกต่อไปได้นั้น จะเป็นเครื่องประทับความทรงจำของบรรดาลูก ๆ ทั้งหลายให้ระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ไปตลอดชีวิตของเขาทีเดียว

สำหรับข้าพเจ้านั้น ได้รู้จักกับคุณแม่ เมื่อวันที่ท่านมาสู่ขอลูก "เล็ก" ไปเป็นลูกสะใภ้ของท่านประมาณ ๑๒ ปีมาแล้ว และต่อมาท่านมาพักอยู่กับบุตรชายและบุตรสะใภ้ รวมอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านของข้าพเจ้า จึงทำให้เราทั้งครอบครัวสนิทสนมกับคุณแม่มากยิ่งขึ้น

บางครั้งคุณแม่ชอบเล่าชีวิตในอดีต และการสร้างหลักฐาน ตลอดจนการประสบอุปสรรคนานาประการทำให้ข้าพเจ้า

ต้องชมเชยว่าคุณแม่ถม เป็นกุลสตรีที่เรียกว่า "แม่ศรีเรือน" คนหนึ่งทีเดียวแม้กระทั่งเมื่อเข้าวัยชรา และบรรดาลูก ๆ ก็โต แล้ว คุณแม่ก็คงทำหน้าที่แนะนำสั่งสอน การสร้างตัว และสร้างชีวิตของลูก ๆ อยู่เสมอมา

บ่อยครั้ง หรือจะเป็นการสม่ำเสมอข้าพเจ้าได้เห็นคุณแม่ ใส่บาตรในตอนเช้า และไปวัดรักษาศีลในวันพระ เป็นการแสดงให้เห็นความศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาอย่างดียิ่ง แม้บางเวลาที่สุขภาพของท่านไม่สมบูรณ์มีอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อย ๆ ท่านก็ไม่ยอมละทิ้งการทำบุญ และการไปฟังพระธรรมเทศนาตามวัดต่าง ๆ

ดังนั้น ในฐานะที่ข้าพเจ้ารักและเคารพท่านมากก็ขอให้ผลแห่งกรรมซึ่งคุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์ได้ประกอบคุณงามความดีทั้งทางโลก และทางธรรมตลอดชีวิตของท่านนั้น จงเป็นพลังส่งดวงวิญญาณ ของผู้ที่เพียบพร้อมไปด้วยความดีนี้ไปสู่สวรรค์ชั้นเทพด้วยเทอญ.

(ครวญ สุทธานินทร์)
รองประธานวุฒิสภา ประธานรถไฟ

คำไว้อาลัย แด่ พี่

พี่ถม ทุนทุสวัสดิ์ ได้ละโลกนี้ไปโดยทิ้งความวิปโยคทุกข์ไว้แก่น้องทุกคน สุดที่จะพรรณาแม้ว่าความตายเป็นของเที่ยงแท้ คือสังขารทั้งหลายปรุงแต่งขึ้นเป็นรูปเป็นนาม แล้วแตกสลายไปในที่สุดเป็นธรรมดาแต่ธรรมคือกรรมที่มีในสันดานตนเท่านั้น ย่อมจัดสรรให้เป็นคนมีดีมาก ดีน้อย ตามกำลังของกรรมเมื่อถือกำเนิดเกิดมาแล้ว อบรมบ่มนิสสัยไปในทางดี ผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่ายึดถือสาระของชีวิตไว้ได้ไม่เสียทีเกิดมาเป็นมนุษย์ในชาติหนึ่ง

พี่ เป็นผู้มีลักษณะเข้มแข็ง อดทน ทั้งกำลังกายและกำลังใจ เป็นบุตรีหัวปีของครอบครัวเป็นหัวแรงการงานประกอบอาชีพการกสิกรรมช่วยบิดามารดามาแต่ต้นในฐานะเป็นพี่คนโต มีหน้าที่ควบคุมดูแลน้อง ๆ ที่ยังเยาว์วัยอีกหลายคนส่วนน้องที่เป็นชายเมื่อเติบโตสมควรแก่วัยเล่าเรียน บิดาและมารดาได้ส่งไปศึกษาวิชาที่กรุงเทพ ฯ จึงทำให้ขาดกำลังแรงงานไป จึงต้องทำการงานไปกับน้องหญิง ซึ่งโตพอจะรับใช้งานได้จวบจนวาระอายุมีเหย้าเรือน

พี่ ได้ทำการสมรสกับชายในวัยเดียวกัน เป็นผู้มีฐานะดี และมีสติปัญญาประกอบอาชีพทางค้าขายระยะนั้นน้อง ๆ พอเป็นกำลังการงานแทนตัวได้แล้ว จึงแยกไปอยู่เรือนแพที่เป็นเรือนหอจอดอยู่หน้าบ้านภาระที่เคยหนักมาแต่ก่อนก็ค่อยเบาขึ้นบ้าง และหันมาใช้สติปัญญาคิดอ่านทางค้าขายเป็นสินค้าผ้าและเครื่องชำแม้จะยังไม่ส้นทัดจัดเจนทางค้าขายมาก่อน แต่ก็ค่อย ๆ มีความชำนาญขึ้น อาศัยเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อยมีความซื่อสัตย์สุจริต มีวาจาไพเราะ และมีอัธยาศัยดี จึงประกอบอาชีพนี้มาเป็นหลัก จนนับว่ามีหลักฐานมั่นคงประกอบด้วยสามีของพี่ คือ พ่อี่ เป็นผู้มีลักษณะทำอะไรทำจริง มีน้ำใจกว้างขวาง และมีเมตตากรุณา บางสมัยเกือบเรียกได้ว่าทำการเกินกำลังตัว ซื้อสินค้าบรรทุกกระแทะนับได้เกินกว่าสิบหลังเป็นกองคาระวานเดินทางไปจำหน่ายตามหัวเมืองเหนือ ๆ เมื่อขากลับก็ซื้อสินค้าเมืองนั้นมาจำหน่ายกระทำอยู่อย่างนั้น จนกระทั่งรู้สึกสุขภาพไม่สู้ดี และมีโรคภัยบีบคั้น จึงทำให้มีอายุสั้น พี่เมื่อสิ้นสามีแล้ว ต้องมีภาระดูแลครอบครัวตามลำพังซึ่งลูก ๆ ขณะนั้นยังอยู่ในอกทุกคน

พี่ เป็นผู้มีปัญญาและมีสายตาไกล ซึ่งในสมัยนั้นการศึกษาตามชนบทหัวเมืองยังไม่เจริญ จึงได้ส่งธิดาคนโตและคน

รอง ลงไปอยู่กับน้องที่กรุงเทพ ฯ คือ น.ท. พระสวัสดิ์วารียุทธ ร.น. ให้ได้รับการศึกษาพอสมควรแล้วก็กลับมาอยู่ช่วยมารดาทางบ้าน ส่วนบุตรชายก็ให้เล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาทุกคน น้องเป็นภาระสงเคราะห์อนุเคราะห์โดยตลอด นับเป็นการได้ปฏิการะคุณพี่ได้ส่วนหนึ่ง ในส่วนวงศ์สกุล บุตร ธิดา และเขย สะใภ้ ก็มีความสามารถประกอบอาชีพจนมีความเจริญตั้งหลักฐานได้ดีทุกคน

พี่อาศัยเป็นผู้มีความดีอันได้กระทำมาแล้วแต่ปางก่อน และได้ถือกำเนิดในสกุลที่เป็นสัมมาทิฏฐิจึงมีจิตอ่อนโยนไปในทางกุศลมาแต่เยาว์วัย คือ มีการประกอบการบุญ รักษาศีลและบริจาคทรัพย์สร้างสิ่งถาวรวัตถุไว้ในพระพุทธศาสนา และโรงพยาบาลไว้ก็มาก ดังความปรากฏในหนังสือฉบับนี้แล้ว ครั้นพอย่างเข้าวัยสูงอายุ ลูก ๆ ก็ขอร้องให้หยุดทำการค้าขายเพื่อให้แม่ได้รับการพักผ่อนได้ไปอยู่กับลูกคนหนึ่งคนใด ครั้งแรก ๆ ก็ไปอยู่กับลูก ๆ ตามอัธยาศัย แล้วก็กลับไปอยู่บ้านเดิมตามความสดวกและสบายในที่สุดทนต่อคำวอนของลูกไม่ได้จึงตกลงใจลงไปอยู่ที่กรุงเทพ ฯ กับ พ.ต.ต. ประกอบ ทุนทุสวัสดิ์ ซึ่งเป็นบุตรชายคนเล็ก ในบั้นปลายชีวิตมีโอกาสได้ปล่อยวางภาระกิจต่าง ๆ จึงมีความสุขความสบายและเป็นโชคดีที่สามารถ

อ่านหนังสือออกได้มานานแล้ว ซึ่งในสมัยเดียวกันเป็นอันมาก ไม่รู้หนังสือ จึงจัดว่าเป็นผู้มีหูตาสว่างมีเวลาได้ศึกษาหาความรู้ ปกติมีเวลาได้ไปวัดรักษาศีล ฟังธรรมอยู่เป็นนิจ ตามปกติพี่มีร่างกายแข็งแรงแต่ก็มีการเจ็บป่วยบ้างตามธรรมดาของสังขาร ครั้นย่างขึ้น พ.ศ. ๒๕๑๐ รู้สึกไม่สบายในส่วนภายในร่างกายมีอาการปวดและเจ็บ ได้รับการรักษาทางโรงพยาบาลบ้าง และรับหมอมารักษาที่บ้านบ้าง แต่อาการยังไม่หายขาด จึงได้ขึ้นไปพักเป็นการชั่วคราวยังบ้านลูกที่จังหวัดลพบุรี ทำการรักษาอยู่พักหนึ่ง อาการยังไม่ทุเลา จึงเข้าพักรักษาที่โรงพยาบาลลพบุรี แพทย์ตรวจลงความเห็นว่าเป็นโรคนิ่วที่กระเพาะปัสสาวะรักษาอยู่ประมาณหนึ่งเดือนเศษ มีอาการทรงกับทรุด เป็นที่หนักใจของลูก ๆ เป็นอันมาก พ.ต.ต. ประกอบ ฯ จึงได้ตัดสินใจจะรับมารดาลงไปรักษาที่กรุงเทพ ฯ อีกครั้ง ได้เตรียมติดต่อห้องพักทางโรงพยาบาลไว้ แต่ไม่ทราบว่าจะได้หรือไม่ เพราะแทบทุกแห่งไม่ใคร่มีว่าง แต่ก็ได้รับความสงเคราะห์จากท่าน พลเอกครวญ สุทธานินทร์ พ่อตา ท่านได้กรุณารับจัดการห้องให้ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ จึงเป็นการตกลงนำมารดาลงไปกรุงเทพ ฯ ในเช้าวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๐ เมื่อนายแพทย์ทำการ

ตรวจโรคโดยละเอียดแล้ว ลงความเห็นว่ามีอาการหนัก แต่สติสัมปชัญญะของพี่ยังดีอยู่มาก พูดกับลูกกับน้องเหมือนว่าไม่มีอาการมากมายอย่างไร นายแพทย์ นางพยาบาล ได้พยายามรักษาเป็นอย่างดี ตอนกลางคืนลูกก็เฝ้าไข้แม่ร่วมกับนางพยาบาล ครั้นถึงเวลาเกือบใกล้รุ่งอาการของพี่เพียบลงมาก เหลือสติกำลังของแพทย์จะเยียวยาไว้ได้ ที่สุดดวงวิญญาณของพี่ได้ดับลงถึงกาลอวสานแห่งชีวิตด้วยความสงบ เมื่อเวลาประมาณ ๔.๓๐ น. ของวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ทิ้งความเศร้าโศรกไว้แก่บรรดา ลูก หลาน อย่างสุดซึ้งตลอดทั้งผู้ที่เคารพ รักใคร่และนับถือ

อนิจฺจา วต สงฺขารา

"สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ" พระพุทธภาษิตนี้เป็นของเที่ยงแท้

ขออำนาจกุศลราศีอันใดที่พี่ได้ก่อสร้างไว้ก็ดี และการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานกิจ ที่บุตรธิดา บำเพ็ญมาแล้วโดยลำดับ จงเป็นพลวปัจจัย อำนวยอิฐวิบูลมนุญผล แด่พี่ถมทุนทุสวัสดิ์ โดยสมควรแก่คติในสัมปรายภพ ตามฐานะนิยมทุกประการ.

จากน้องทุกคน

อาลัยแม่

๗ ตุลาคม ๒๕๑๐ เป็นวันที่ลูกไม่เคยลืมเลย ๔ นาฬิกาเศษของวันนั้น ลูกต้องศูนย์เสียแม่ไป ตลอดเวลาที่แม่มีชีวิตอยู่ แม่ประพฤติอยู่แต่ในศีลธรรมอันดี พ่อจากไปตั้งแต่พวกลูก ๆ ยังเล็ก แม่ก็เฝ้าหาเช้ากินค่ำ อาบเหงื่อต่างน้ำด้วยความเหนื่อยยาก เพื่อเลี้ยงดูลูก ๆ ถึง ๕ คน จนบัดนี้ลูกทั้ง ๕ คนของแม่ก็สุขสบาย ตั้งหลักฐานได้ทุกคน พระคุณของแม่ลูกไม่เคยลืมเลย เมื่อวัยสาวแม่ลำบากมาก ฉะนั้นเมื่อวัยชรา ลูก ๆ จึงอยากจะให้แม่ได้รับความสุขสะบายให้เต็มที่ อะไรที่เป็นความสุขของแม่ลูก ๆ จะรีบปฏิบัติให้แม่ทันที แต่ถึงกระนั้นลูกก็ยังรู้สึกว่ามันไม่พออยู่นั่นเอง ลูกอยากจะให้แม่ได้อยู่กับลูกนาน ๆ เพื่อความอบอุ่นใจและเป็นร่มโพธิของลูกสืบไป แต่บุญของแม่มีมาเพียงเท่านี้ โรคร้ายได้เข้ามาเบียดบังพรากแม่ไปจากลูก ทั้ง ๆ ที่พวกลูกก็ได้ให้การรักษาพยาบาลกันจนสุดความสามารถ แม่ป่วยที่โรงพยาบาลจังหวัดลพบุรีได้ ๑ เดือน อาการของแม่ยังคงทรงกับทรุด ลูก ๆ จึงลงความเห็นพ้องกันพาแม่มารักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพฯ แม่มา

พักรับการรักษาได้เพียงวันเดียว แม่ก็จากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับ ทิ้งความอาลัยรักไว้ให้กับพวกลูก ๆ หลาน ๆ และญาติพี่น้อง ซึ่งลูก ๆ ทุกคนจะจดจำพระคุณของแม่ไว้อย่างไม่มีวันลืมเลือน

กรรมดีใดที่แม่ได้กระทำมาและลูกได้ถือบทจดจำปฏิบัติตามมา ขอผลบุญนั้นจงดลบันดาลให้แม่ได้ไปสู่สัมปรายภพ และขอให้ลูกได้เกิดเป็นลูกของแม่อีกในชาติหน้า

เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณของพ่อและแม่ ลูก ๆ ได้พร้อมใจกันสร้างอนุสรณ์สำหรับพ่อและแม่ไว้ เรียกว่า "ศาลาคุณพ่ออี่ คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์" ที่วัดตลุง ต. ตลุง อ. เมือง จ. ลพบุรี สำหรับบรรจุอัฐิ และให้ใช้เป็นสาธารณประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปในการบำเพ็ญกุศลศพ.

ลูก

แด่ยายและย่าผู้ล่วงลับไปแล้ว

ในกาลที่ท่านต้องมาสิ้นไป ก่อนที่หลานจะได้ทดแทนบุญคุณของท่านนั้น ไม่มีอะไรดีไปกว่าการที่จะระลึกถึงบุญคุณของท่าน และพยายามทำแต่ความดี ตามที่ท่านเคยพร่ำสอนไว้

เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ และขณะที่หลาน ๆ ยังอยู่ในวัยเด็ก หลานได้มีโอกาสใกล้ชิดกับท่านมาก จนเกือบจะกล่าวได้ว่าอยู่ในอ้อมอกของท่าน ท่านมีแต่ความเมตตากรุณาปราณีไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ท่านมีทั้งพระเดชพระคุณ ท่านให้ความยุติธรรมสม่ำเสมอ ให้คำอบรมสั่งสอนอันเพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม ตลอดจนพร่ำสอนให้หลานรู้จักวางตน รู้จักรักพี่รักน้องรักวงศ์ตระกูล

ท่านเป็นผู้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อคนอื่น ท่านเป็นตัวอย่างอันดีแก่ทุกคน ท่านเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะศีล ๕ ท่านปฏิบัติได้ตลอดชีวิตของท่านโดยไม่ขาดข้อใดข้อหนึ่งเลย และบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเต็มกำลังความสามารถตลอดมา ทุกคนที่รู้จักท่านจะต้องสรรเสริญ เพราะท่านไม่เคยเบียดเบียนใคร มีแต่จะคอยแบ่งปัน

ให้ ไม่เคยนินทาผู้ใด มีแต่สรรเสริญเยินยอผู้อื่น แม้แต่หลาน ๆ ท่านมักจะชมเชยเสมอ คอยให้กำลังใจเป็นนิจ

ในขณะที่ท่านมีชีวิตอยู่ หลาน ๆ ได้ท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร บัดนี้ขาดท่าน ก็เปรียบเหมือนประทีปที่เคยส่องสว่างซึ่งเคยเป็นที่พึ่งของทุกคนต้องดับมืดลง

ท่านได้กระทำแต่ความดี ผลกรรมแห่งความดีที่ท่านได้สร้างไว้ขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ขอจงดลบันดาลให้ท่านไปสู่สรวงสวรรค์ หากดวงวิญญาณของท่านยังวนเวียนคุ้มครองหลานอยู่ ขอให้รับทราบว่า หลานเสียใจอย่างยิ่งที่ไม่ได้ทดแทนบุญคุณท่านได้ยาวนานต่อไปอีก หากชาติหน้ามีจริงขอให้ได้พบท่านอีก และเป็นหลานของท่านดังชาตินี้

หลาน

ภาพน้องและลูกหลานของคุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์ ในการบำเพ็ญกุศลสัตตมวารศพ
ณ วัดตลุง และมี พลเอก ครวญ สุทธานินทร์ ญาติมาร่วมด้วย

ศาลาอนุสรณ์คุณพ่ออี่ คุณแม่ถม ทุนทุสวัสดิ์

พันตำรวจตรี ประกอบ ทุนทุสวัสดิ์ ผู้ริเริ่ม

กำนันพราว อ่วมเพ็ง ผู้ดำเนินการก่อสร้าง

เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

การตั้งตัว – สร้างตน

และ

วิธีหลบบาป

(ได้รับอนุญาตจาก บริการ “ธนชาตและญาติมิตร” เผยแพร่ธรรมะ แล้ว)

การตั้งตัว - สร้างตน

บทที่ ๑ ประโยชน์ในชาตินี้

ขึ้นชื่อว่าความร่ำรวยใคร ๆ ก็คงชอบ เพราะความร่ำรวยทำให้มีคนนับหน้าถือตา จะทำกิจการใด ๆ ก็สำเร็จโดยง่าย จะพูดจาสิ่งหนึ่งประการใดก็มีคนเชื่อถือ ผิดตรงกันข้ามกับคนจนมีแต่คนดูหมิ่นเหยียดหยาม และถูกประณามในทางที่ไม่ดีต่าง ๆ จะทำกิจการใด ๆ ก็สำเร็จได้โดยยาก หรือไม่สำเร็จสมความประสงค์ เลยจะพูดกล่าวถ้อยคำอันใด โดยมากมักไม่ค่อยมีคนเชื่อถือเชื่อฟัง เป็นเช่นนี้แหละ ความร่ำรวยจึงมีคนชอบกันมาก และก็ใฝ่ฝันที่จะให้เกิดความร่ำรวย เป็นหลักฐานเศรษฐีกัน แต่ว่าน่าแปลกทั้ง ๆ ที่คนชอบกันมาก แต่ที่จะมีคนร่ำรวยเป็นเศรษฐีกันในจังหวัดหนึ่ง ๆ สักคนสองคนเท่านั้น นักปราชญ์ทั้งหลายผู้มีวิจารณาญาณได้วินิจฉัยกันว่า เหตุที่ไม่ทำให้ความมุ่งหมายสมความประสงค์ก็เพราะดำเนินวิธีการผิดหลักของการที่จะให้เกิดความร่ำรวย จึงเกิดความร่ำรวยขึ้นไม่ได้ แต่ผู้ที่สามารถทำให้เกิดความร่ำรวยเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีได้นั้น เพราะดำเนินวิธีการถูกหลัก จึงเกิด

ความร่ำรวยขึ้นได้ ข้อนี้เข้าใจว่าท่านผู้อ่านคงจะเห็นตามท่านนักปราชญ์ทั้งหลายเหล่านั้น เพราะคำพูดนั้นสมเหตุสมผล ซึ่งเทียบกับคนเดินทางไกล ๆ ที่ไม่เคยไป ถ้าคนไหนเดินถูกทางก็ถึงที่หมาย ถ้าเดินไม่ถูกทาง เดินผิดทางก็ไม่ถึงที่หมาย หรืออาจจะถึงช้ากว่าคนเดินถูกทาง เพราะต้องเดินอ้อมเสียเวลาล่าช้าไป

เดินถูกทางอย่างไร ? เดินผิดทางอย่างไร ?

สมมุติว่าท่านจะเดินทางไปเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ทางทิศ – เหนือแห่งบ้านเรา — ท่าน แต่ท่านกลับไม่เดินไปทางทิศเหนือ กลับเดินไปทางทิศใต้ หรือทิศตะวันออก ตะวันตก ก็ไม่ทำให้ท่านถึงจังหวัดเชียงใหม่ได้เลย เดินอย่างนี้แหละเรียกว่าเดินผิดทาง, ส่วนท่านผู้หนึ่งมุ่งเดินไปทางทิศเหนือจะไปทางรถไฟหรือรถยนต์หรือเดินไปก็ตาม มุ่งตามเข็มทิศชี้เหนือไว้เสมอก็ถึงเชียงใหม่ได้แม้นจะพลาดไปบ้างก็เป็นจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งเดินไปอีกเล็กน้อยก็จะถึงโดยไม่ไกลนัก เดินอย่างนี้ไม่ยอมหยุดยั้งถึงที่หมายได้ นี่แหละชื่อว่าเดินถูกทาง

ถึงท่านที่ต้องการความร่ำรวย ตั้งตนได้เป็นหลักฐานก็มีทางที่จะให้ท่านเดินเหมือนกัน แต่ทางนั้นไม่ใช่ทางถนน

หรือทางรถไฟทางเรืออย่างใด เป็นแต่ทางข้อปฏิบัติที่จะทำให้ท่านผู้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่จะกล่าวนี้ ประสบความร่ำรวยได้ทางข้อปฏิบัติมิใช่เป็นทางของผู้ใด หากแต่เป็นทางของพระพุทธเจ้าพระองค์ท่านทรงชี้ไว้ ให้ผู้ที่หวังตั้งตนได้ในชาตินี้ด้วยอำนาจพระมหากรุณาธิคุณ คิดจะสงเคราะห์แก่ผู้ที่มีความปรารถนาให้สำเร็จสมความประสงค์ มีหลายข้อด้วยกันถ้าใครปฏิบัติได้ตามแนวนี้ ท่านจะต้องประสบความร่ำรวยอย่างแน่นอน เว้นแต่มฤตยูราชจะมาพรากท่านไปเสียก่อนเท่านั้น สำหรับข้อปฏิบัตินั้นมีมากมายหลายข้อก็จริง แต่เมื่อย่นย่อแล้วก็คงมี ๔ ข้อใหญ่ และก็ ๔ หัวข้อใหญ่นี้แหละ ถ้าท่านปฏิบัติได้ถูกส่วน ท่านก็จะเกิดความร่ำรวยในไม่ช้า ท่านก็จะเงยหน้าพูดจากับผู้คนทั้งหลายด้วยดวงใจที่เบิกบาน ไม่หดหู่เหมือนท่านที่ยังจนอยู่

ข้อปฏิบัติ ๔ หัวข้อนั้น คืออะไร?

สำหรับท่านผู้อ่านหนังสือธัมมะมามากแล้ว ทายว่าท่านคงเดาไม่ผิดคือ "ทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์" ซึ่งได้แก่ประโยชน์ทันตาเห็นนั่นเอง มีข้อใหญ่ ๔ ข้อที่ควรกำหนดคือ

๑. **เพียร** ท่านคงจะทราบดีแล้วว่า เพียรคืออะไร? แต่จะขอย้ำเพียรอีกสักหน่อยว่า การทำบ่อย ๆ ที่เรียกว่าขยัน

นั้นแหละ เรียกว่า "เพียร" คนเก่าท่านพูดเรื่องเพียรหรือขยันนี้โดยให้นิยามศัพท์ว่า "ได้แก่มือถี่เท้าถี่" ซึ่งมาพิจารณาแล้วก็ได้ความดี และถูกจุดหมายของความเพียร คือทำงานไม่ค่อยหยุด ถ้างานนั้นจะต้องเดินไปเดินมาก็เดินไม่ค่อยหยุด ท่านจึงเรียกว่าคนมือถี่ตีนถี่ คนชนิดนี้เรามักจะพูดกันว่าเป็นคนขยัน และคนขยันมีความเพียรนี้แหละ เป็นวิธีสำคัญนัมเบอร์ ๑ ที่จะทำให้เกิดความร่ำรวยสมความประสงค์ด้วยกำลังของตนเองโดยแท้ ไม่ต้องอาศัยมรดก ซึ่งเป็นน้ำพักน้ำแรงของบรรพบุรุษ คนที่ร่ำรวยเพราะอาศัยบารมีของบรรพบุรุษปราชญ์ท่านไม่สรรเสริญ เท่ากับผู้ที่บากบั่นให้เกิดความร่ำรวยโดยกำลังของตนเอง เพราะความแข็งแกร่งแรงกล้าผิดกัน เนื่องจากผู้ร่ำรวยโดยอาศัยบารมีของบรรพบุรุษนั้นเหมือนกับผู้กินบุญเก่า หรือจะพูดว่าผู้ทำลายบุญเก่าให้หมดไปก็ว่าได้ แต่ผู้ที่ร่ำรวยโดยความบากบั่นอุตสาหะของตน เหมือนกับ ผู้สร้างบุญใหม่ ในระหว่างผู้สร้างกับผู้ทำลาย โลกนิยมผู้สร้าง เพราะเป็นการพัฒนาให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนและประดับโลกให้งดงาม ผิดกับผู้ทำลาย โลกติเตียนว่าเป็นการทำให้โลกไม่พัฒนาการก้าวหน้า นี่กล่าวไปตามเหตุผล ซึ่งหมายถึงผู้กิน

บุญเก่า โดยมิได้ทำอะไรให้เป็นประโยชน์งอกงามแก่โลกอีกเลย และการสร้างบุญใหม่ก็หมายถึงผู้ที่สร้างความเจริญแก่ตนเองโดยทำให้ความจนกลายเป็นความร่ำรวยขึ้นมา เพราะประกอบการงานด้วยความเพียรบากบั่นเท่านั้นถ่ายเดียว

ความเพียร ที่เรียกว่าการทำบ่อย ๆ นี้ต้องเป็นความ-เพียรในทางที่ชอบ ไม่ผิดศีลธรรมด้วย แม้นว่ามีความเพียรจริง แต่เป็นความเพียรที่ผิดศีลธรรมผิดกฎหมาย แล้วก็จะไม่ทำให้ถึงที่หมายได้เพราะความเพียรที่ผิดศีลธรรม และกฎหมายประเพณีที่ดี ย่อมทำให้มีอุปสรรคขัดขวาง จากผู้ใกล้ชิดหรือทางบ้านเมือง ต้องเป็นความเพียรในการงานอันเป็นอาชีพที่สุจริต เว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วย จึงจะเป็นความเพียรที่ราบรื่นปราศจากอุปสรรคขัดขวางและทำให้ถึงจุดประสงค์ คือความร่ำรวยเร็ว ฉะนั้นท่านผู้อ่านพึงสำเนียกเรื่องความเพียรที่ถูกหนทางด้วย

๒. **เก็บ** เรื่องเก็บนี้เป็นเรื่องสำคัญรองลงมาจากเพียรและก็มีความสำคัญไม่น้อยทีเดียว ด้วยผู้ที่มีความเพียรขยันมากบากบั่นหาเงินทองข้าวของมา แต่ไม่รู้จักเก็บรักษา ก็อาจจะหายหกตกหล่นไปได้ หากหายหกตกหล่นแล้วทรัพย์ที่จะทวีมาก

ขึ้นก็ไม่อาจจะเป็นได้ ท่านเปรียบไว้ว่าเหมือนกับก้นถุงรั่ว ใส่ทรัพย์เท่าไร ๆ ทรัพย์ก็ไม่มีอยู่ในถุงเลย เพราะก้นถุงรั่ว การที่เราเก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้แล้วด้วยดีไม่ให้หาย หกตกหล่นก็เปรียบเหมือนก้นถุงไม่รั่วทรัพย์นั้นก็จะทวีมากยิ่งขึ้น และถึงจุดประสงค์ที่มุ่งหมาย คือความร่ำรวย ทุกวันนี้เราจะเห็นคนขยัน แต่รักษาทรัพย์ไม่เป็น รักษาทรัพย์ไม่อยู่ และเขาผู้นั้นก็ไม่รู้จักหรือพบกับความร่ำรวยเสียเลย มีอยู่เป็นอันมากเหมือนกัน แต่ปัจจุบันนี้รัฐบาลท่านมองเห็นผลเสียหายที่เกิดขึ้นแก่คนขยันที่เก็บทรัพย์ไม่อยู่ ได้จัดพนักงานรับฝากเพื่อกันหายเป็นการช่วยเหลืออยู่ทางหนึ่ง ซึ่งนับว่าให้ประโยชน์แก่คนขยันหมั่นเพียรแต่รักษาทรัพย์ไว้ไม่อยู่เป็นการคุ้มภัยให้เป็นอย่างดี ฉะนั้นท่านผู้รู้ตัวว่าท่านจะรักษาทรัพย์ไว้ไม่ได้ ท่านก็จงฝากธนาคารออมสิน ท่านก็จะได้ดอกเบี้ยเป็นการเพิ่มพูนทรัพย์ของท่านให้งอกขึ้นไปอีกโสดหนึ่งด้วย

๓. **หาเพื่อนดี** การมีเพื่อนมิตรสหายดี นับว่าเป็นข้อสำคัญและเป็นอุดมมงคลดี เพราะเพื่อนดีย่อมจะพาเราให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้ คนที่เจริญรุ่งเรืองเพราะมีเพื่อนดี ซึ่งเรียกว่ากัลยาณมิตรนี้ มีอยู่เป็นตัวอย่างให้เห็นอยู่เป็นอันมาก

และเราจะสังเกตได้จากการกระทำของเขา ถ้าการกระทำทางกาย ทางวาจา ของเขาปราศจากโทษ และเขาก็เป็นผู้เจริญยิ่งขึ้นทุกที นั่นแหละพึงรู้จักว่าคนนั้นเป็นคนดี การหาเพื่อนดีหรือคบคนเดิมมาเป็นเพื่อนนี้ ท่านมีหลักให้ดูหลายแบบ ซึ่งจะต้องนำมากล่าวไว้เพื่อสังเกตว่า เพื่อนนั้นเป็นแบบไหน จะได้ตัดสินถูกว่าดีหรือชั่ว ท่านมีหลักไว้ให้พิสูจน์ดังนี้

ก. มิตรอุปถัมภ์

ลักษณะของมิตรอุปถัมภ์นั้น โดยมากมักจะเป็นผู้ใหญ่รุ่นพี่ ป้า น้า อา รุ่นลุง รุ่นตา รุ่นปู่ ถ้าเป็นเพื่อนแล้วก็จัดเป็นเพื่อนรุ่นอาวุโส เห็นกิจการงานที่เรากำลังทำอยู่ มีความยินดีในการงานที่เราทำนั้น จึงให้การอุปการะอุปถัมภ์ด้วยเงินทองข้าวของ ให้มีกำลังดำเนินกิจการงานต่อไป มีลักษณะ ๔ ประการ คือ

๑. ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว

๒. ป้องกันทรัพย์ของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว

๓. เมื่อมีภัยเป็นที่พึ่งพำนักได้

๔. เมื่อมีธุระช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

ข. มิตรร่วมใจ

ลักษณะมิตรประเภทนี้ มักเป็นมิตรสนิทยิ่งในการงาน จะเป็นโดยการทำงานอยู่ในวงงานเดียวกัน หรืองานสัมพันธ์ถึงกันก็ตาม มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ

๑. ขยายความลับของตนแก่เพื่อน

๒. ปิดความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่งพราย

๓. ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ

๔. แม้ชีวิตก็อาจสละแทนได้

ค. มิตรรักใคร่

ลักษณะของมิตรประเภทนี้ ช่วยให้เกิดความอบอุ่นในด้านจิตใจเป็นอันมาก ผู้ที่ขาดคนรักใคร่เอ็นดู นับว่าเป็นชีวิตที่แห้งแล้งเปล่าเปลี่ยวอับเฉา แต่ถ้ามีผู้รักใคร่เอ็นดูแล้วก็ทำให้ชีวิตสดชื่นเบิกบานอย่างประหลาด มิตรประเภทนี้โดยมากมักจะเป็นคนรักหรือสามีภรรยา หรือคนที่มีอัธยาศัยคล้ายกัน มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ:—

๑. ทุกข์ ๆ ด้วย

๒. สุข ๆ ด้วย

๓. โต้เถียงคนที่พูดติเตียนเพื่อน

๔. รับรองคนที่พูดสรรเสริญเพื่อน

ง. มิตรกันภัยแนะประโยชน์

มิตรประเภทนี้มีความสำคัญมาก ชีวิตของคนเราที่เจริญก้าวหน้าไปได้นั้น โดยมากมักจะมีมิตรประเภทนี้ เป็นผู้แนะแนวทางในการ ปฏิบัติ ดำเนิน ชีวิตให้ตั้งตนไว้ในทางที่ชอบแก่เรา ในเวลานี้จะหาได้ก็มีอยู่ในประเภทคนมีศีลธรรมที่ตั้งตนเป็นครูอาจารย์, สมณพราหมณ์ผู้ประพฤติชอบที่แนะศิลปวิทยาการให้แก่ศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย ลักษณะที่พึงสังเกตได้มีอยู่ ๔ อย่าง คือ:—

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว
๒. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. ให้ฟังในสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๔. บอกทางสวรรค์ให้

ลักษณะทั้ง ๔ ประการของมิตรทั้ง ๔ ประเภท คือ มิตรอุปถัมภ์ มิตรร่วมใจ, มิตรรักใคร่, มิตรกันภัยแนะประ-โยชน์, นี้เป็นลักษณะของมิตรดีที่ ควรคบหาสมาคมไว้ เพื่อเป็นรั้วป้องกันภัยให้แก่เรา ที่จะดำเนินไปสู่ความร่ำรวย และก็จงหลีกหนีและห่างไกลจากมิตรที่มีลักษณะตรงกันข้ามนี้เสีย ๆ ก็จะเป็นกำลังให้ถึงจุดประสงค์ได้อย่างเร็วพลัน.

๔. **รู้จักประมาณ** สามข้อแรกได้กล่าวถึงวิธีที่จะนำมาซึ่งโภคทรัพย์ด้วยความเพียรบากบั่นขยันในกิจการงานที่กำลังประกอบอยู่ ทั้งวิธีรักษาทรัพย์ไม่ให้หายหกตกหล่น ตลอดจนการมีมิตรที่ดีเปรียบเหมือนรั้วบ้านไว้ป้องกันภัย สำหรับในข้อ ๔ นี้ จะได้กล่าวถึงการรู้ประมาณ การรู้ประมาณในที่นี้หมายถึงการรู้ประมาณตน ในการที่จะจับจ่ายใช้สอยทรัพย์เสียแล้ว ก็ทำให้เกิดโทษแก่ตนเองได้ คือถ้าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยนัก ก็เป็นเหตุสุรุ่ยสุร่าย ไม่มีทรัพย์เหลือไว้ในกาลข้างหน้า ถ้าใช้จ่ายอย่างฝืดเคืองนักควรที่จะใช้กลับไม่ใช้ เช่นในเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่สละทรัพย์ออกหายารับประทานบำบัด ร่างกายก็อ่อนแอไม่สามารถที่จะประกอบการงานได้ หรือไม่หาอาหารที่มีคุณภาพบำรุงร่างกาย ร่างกายก็อาจทรุดโทรม เกิดการเจ็บป่วยได้ เมื่อร่างกายเกิดการเจ็บป่วยก็ไม่สามารถที่จะประกอบกิจการงานได้ ฉะนั้นในเรื่องการรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์นี้ จึงเป็นข้อสำคัญยิ่งประการหนึ่ง เป็นข้อสุดท้ายอันเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ปรารถนาความร่ำรวยพึงนำมาปฏิบัติ ก็จะเกิดทรัพย์เพิ่มพูนขึ้นสมตามความปรารถนา เรื่องการรู้จักประมาณในการใช้ทรัพย์นี้ ท่านผู้รู้ได้ให้แนวทางไว้ว่า ให้แบ่งทรัพย์ที่ตนแสวงหามาได้ออกเป็น ๔ ส่วน คือ:—

ส่วนที่หนึ่ง ให้ใช้หนี้เก่า คืออุปถัมภ์ตอบแทนคุณบิดามารดาที่มีพระคุณต่อเรา ตลอดจนเสียภาษีอากรให้แก่**บ้าน**เมือง ที่คุ้มครองเราให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งตัวเราเปรียบ**เห**มือนเป็นหนี้ท่านให้ใช้หนี้ท่านเสีย.

ส่วนที่สอง ให้ทิ้งเหว คือใช้ทรัพย์นั้นจับจ่ายบริโภคอุปโภคให้ร่างกายเป็นสุข จะได้มีกำลังประกอบการงานต่อไป.

ส่วนที่สาม ให้ใส่ปากงูเห่า คือใช้ทรัพย์บำรุงภรรยาบุตรสามีให้อยู่เป็นสุข ตลอดจนมิตรสหายเพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียง ก็สงเคราะห์บ้างตามสมควร.

ส่วนที่สี่ ให้เก็บไว้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทรัพย์ของเราให้มีมากขึ้น ประดุจดังจอมปลวกที่ตัวปลวกขนดินมาเพิ่มพูนทีละน้อย ๆ ก็มากขึ้นจนกลายเป็นจอมปลวกใหญ่ได้ฉะนั้น.

หลัก ๔ ประการนี้แหละ ผู้ที่หวังความร่ำรวย ถ้าตั้งอยู่ในหลักสี่ประการนี้ โดยประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังท่านจะได้เป็นเศรษฐีย่อย ๆ ขึ้นในไม่ช้า สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้หวังอนุเคราะห์แก่ผู้มีความประสงค์ความร่ำรวย ได้ทรงประทานพระสัทธรรมเทศนานี้แนวทางไว้เพื่อหิตประโยชน์สุขแก่พุทธเวนัยที่มีอินทรีย์ยังไม่แก่กล้า และซึ่งยังมี

ความปรารถนาโลกียสมบัติอยู่ ก็จะได้สมความปรารถนาดังที่ได้ตั้งจิตจำนงค์ ขอความสำเร็จสมประสงค์จงบังเกิดมีแก่ผู้ที่นำธัมมะนี้ไปปฏิบัติตามทุกท่าน เทอญ.

ต่อแต่นี้ไป จะได้กล่าวถึงเรื่องที่นำความฉิบหายแก่คฤหัสถ์ผู้ครองเรือน ผู้หวังความสุขความเจริญควรงดเว้นเพราะเปรียบประดุจดังเชื้อโรคที่คอยบั่นทอนความก้าวหน้าของผู้หวังความร่ำรวยดังนั้นพึงงดเว้นเสีย "เรียกว่าอบายมุข" แปลว่าทางที่นำไปสู่อบาย คือความทุกข์เดือดร้อนมี ๖ อย่าง คือ:—

๑. ดื่มน้ำเมา ทำให้เสียสติ

๒. เที่ยวกลางคืน ไม่พักผ่อนเอาแรงไว้ทำงานในวันต่อไป

๓. เที่ยวดูการเล่น ที่ไร้ประโยชน์สาระ

๔. เล่นการพนัน หวังรวยโดยวิธีไม่ชอบธรรม มีแต่ทำทรัพย์ให้หมด

๕. คบคนชั่วเป็นมิตร ซึ่งมีแต่แนะนำไปในทางให้ได้รับทุกข์โทษ

๖. เกียจคร้านทำการงาน ไม่ทำงานให้เป็นหลักฐานจริงจัง

ท่านผู้หวังความเจริญด้วยโภคทรัพย์ ร่ำรวยตั้งตนเป็นหลักฐาน พึงเว้นจากเครื่องฉิบหาย ๖ ประการ ซึ่งเปรียบประดุจเชื้อโรคที่จะทำลายความก้าวหน้า ในความเจริญงอกงามของท่านเสียโดยเด็ดขาด ท่านก็จะสมความปรารถนาฯ

สำหรับเรื่องประโยชน์ในชาตินี้ จะขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านผู้ที่อ่าน ที่หวังความเจริญในทันตาเห็นและน้อมนำไปปฏิบัติทุก ๆ ท่านเทอญ

พุทธภาษิต

โภคา สนฺนิจยํ ยนฺติ วมฺมิโกวูปจียติ.

โภคทรัพย์ของผู้ครองเรือนดี ย่อมถึงความพอกพูนเหมือนจอมปลวกกำลังก่อขึ้น

๑/๒๒๖. ที.ปาฏิ. ๑๑/๒๐๒

อธิบาย ฆราวาส จะชื่อว่าเป็นผู้ครองเรือนดี จะต้องประกอบด้วยธรรมเหล่านี้คือ ฆราวาสธรรม ๔ มีสัจจะ ซื่อสัตย์ต่อกัน, ทมะ รู้จักข่มใจ, ขันติ มีความอดทน และ จาคะ เสียสละแก่คนที่ควรให้ ประกอบด้วยทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ มี ความขยันหมั่นเพียร, การรู้จักเก็บรักษาทรัพย์, คบ

เพื่อนที่ดี, เลี้ยงชีวิตตามควรแก่ทรัพย์ที่หาได้และมีคุณธรรมอีก ๔ คือ แสวงหาพัสดุที่หายแล้ว, บูรณะพัสดุที่คร่ำคร่า รู้จักประมาณในการบริโภคใช้สอยทรัพย์ และตั้งคนมีศีลธรรมเป็นพ่อบ้านแม่เรือน, เว้นอบายมุขและกรรมอันเป็นทุจริตผิดศีลธรรม ทรัพย์สมบัติของผู้ครองเรือนอย่างนี้จะเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อย ดุจจอมปลวกฉะนั้น

บทที่ ๓ ประโยชน์ชาติหน้า

(สำหรับผู้เตรียมตัวไปในภพหน้า)

เรื่องชาติหน้าจะมีจริงหรือไม่ เป็นปัญหาที่ได้ถกเถียงกันมามากในสังคม แต่ก็คงได้ความแบ่งออกเป็นสองพวก คือ พวกหนึ่งไม่เชื่อว่าชาติหน้ามีอีก โดยเชื่อว่าตายแล้วก็สูญ, อีกพวกหนึ่งเชื่อว่ามีจริง, ทางฝ่ายผู้ที่ฟังเขาบางท่านก็มีความเห็นน้อมไปทางเชื่อว่าชาติหน้าไม่มี บางท่านก็เชื่อว่ามี แต่ว่าจะอย่างไรก็ตามเถิด ก็ยังปรากฏว่าผู้ที่ตายไปแล้วระลึกชาติได้มีอยู่ ฉะนั้นเมื่อมีตัวยืนยันเช่นนี้การถกเถียงกันในเรื่องนี้ก็เป็นอันสิ้นสุดลง เพราะมีตัวผู้ที่ตายไปแล้วเกิดใหม่มีอยู่ เป็นอันว่าในสังคมเราส่วนมาก ผู้มีศีลธรรม

ก็น้อมรับเชื่อกันเป็นส่วนมากว่า "ชาติหน้ามีจริง" กันโดยมาก.

ส่วนผู้ที่ตั้งตนเป็นกลาง จะเชื่อก็ไม่ใช่ จะไม่เชื่อก็ไม่เชิงก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ที่มีอัธยาศัยดังกล่าวนี้ จะมีความเชื่อแน่วแน่ก็ต่อเมื่อตนเองระลึกชาติได้เองนั่นแหละพระพุทธองค์ได้ให้แนวความคิดแก่บุคคลประเภทนี้ว่า—

๑. ผู้กระทำการสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ จะได้รับความสุขในชาตินี้ โดยชาตินี้ก็ชื่อว่าตั้งตนเป็นคนดี ไม่มีภัยมีเวร.

๒. ผู้ที่กระทำสุจริตทางกาย วาจา ใจ จะได้รับความสุขในชาติหน้า ถ้าชาติหน้ามีจริง ก็จะได้เสวยวิบากสมบัติอันเนื่องมาจากการกระทำดีนั้น.

๓. ผู้กระทำทุจริตทาง วาจา ใจ จะได้รับความทุกข์ในชาตินี้ โดยชาตินี้ก็ชื่อว่าตั้งตนเป็นคนไม่ดี เป็นที่รังเกียจแก่ผู้อื่นและเป็นผู้มีภัยมีเวร.

๔. ผู้กระทำทุจริตทางกาย วาจา ใจ จะได้รับความทุกข์ในชาติหน้า ถ้าชาติหน้ามีจริงจะได้เสวยผลวิบากอันเป็นผลจากการกระทำทุจริตนั้นอันเผ็ดร้อน ๆ

นี่แหละ เมื่อนำมาพิจารณาดูก็จะเห็นว่า แม้แต่มีความเชื่อน้อมไปโดยยังไม่เห็นด้วยตน ระลึกชาติไม่ได้ด้วยตน ก็ยังเป็นความดีงามแก่ตนเองอยู่ ทั้งในชาตินี้และในชาติหน้า ตรงข้ามกับผู้ไม่เชื่อ จะเห็นว่าเป็นความเสียหายแก่ตนเอง ๒ ประการ ทั้งในชาตินี้และชาติหน้าเช่นเดียวกัน คือผลได้รับเป็นความทุกข์ ความเดือดร้อนแก่ตนเองทั้งในชาตินี้และชาติหน้า คือชาตินี้ก็ไม่มีความสุข มีเวรภัย เป็นที่รังเกียจของสังคม ต้องทุกข์ระทมใจ, และชาติหน้าก็ต้องไปเสวยผลกรรมในอบายภูมิ

ปฏิบัติอย่างไรเป็นประโยชน์ชาติหน้า ?

การคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีศีลธรรมนับว่าเป็นบันไดขั้นแรกแห่งการที่จะทำให้การปฏิบัติได้ถูกต้อง เพราะคนที่มีศีลธรรมที่ดีงามก็จะชักชวนหรือแนะนำให้ปฏิบัติอยู่ในทางที่ดีงามตามไปด้วย ก็จะทำให้ผู้ที่คบหาสมาคมนั้นตั้งตัวอยู่ในทางที่ถูกทาง กาย วาจา ใจ แต่ทั้งนี้จะเป็นไปได้ ก็ต้องอาศัยพื้นจิตใจของผู้ที่จะปฏิบัติ มีความเชื่อมั่นในการกระทำดีก่อนว่า ทำดีจะต้องได้รับผลดี การกระทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ถ้าขาดความเชื่อมั่นในกรรมเสียแล้ว ก็ไม่อาจจะ

ทำความดีทางกายวาจาใจได้ เพราะฉะนั้นท่านจึงให้กฎแห่งความเชื่อวางไว้เป็นพื้นจิตใจก่อน คือ—

๑. เชื่อว่าทำความดีทางกายวาจาใจ ว่าจะทำให้ได้รับความสุข

๒. เชื่อว่าบิดามารดา ผู้ให้กำเนิดมีคุณแก่เรา

๓. เชื่อว่าทำความชั่วทางกายวาจาใจจะทำให้ได้รับทุกข์โทษ

๔. เชื่อว่าผู้ปฏิบัติชอบ มีคุณธรรมสูงที่จะแนะนำในทางถูกมีอยู่

๕. เชื่อว่าสวรรค์ที่เป็นผลของการทำดีมีอยู่เป็นชั้น ๆ แล้วแต่กรรมที่ทำความดีมีมากน้อยเพียงไร มีอยู่

๖. เชื่อว่านรกที่เป็นผลของการทำชั่วมีอยู่เป็นชั้น ๆ แล้วแต่กรรมที่กระทำหยาบช้าเพียงไร

๗. เชื่อว่าความดับทุกข์ความพ้นทุกข์คือพระนิพพานมีอยู่

ความเชื่อ ๗ ข้อนี้ ถ้ามีเป็นพื้นของจิตใจแล้วก็ไม่ต้องกังวลห่วงใย แก่ผู้ที่มีความเชื่อทั้ง ๗ ข้อนี้ แต่เพราะว่าความเชื่อของคนเรานั้น อาจจะมีเพียง ๒ ข้อ ๓ ข้อ หรือ

๔ ข้อ ๕ ข้อ ก็ยังเป็นความเชื่อที่ยังไม่สมบูรณ์ แต่ก็ยังให้ผลตามสมควรแก่ความเชื่อนั้น ยังนับว่าดีกว่าไม่เชื่อเสียเลย ฉะนั้นท่านผู้หวังจะให้ได้รับประโยชน์ในชาติหน้า จึงสมาคมคบหากับคนดีมีศีลมีธรรมสูงกว่าตน ทำการนอบน้อมต่อผู้ที่สูงกว่าไว้เถิด แล้วความเชื่อของท่านก็จะครบบริบูรณ์ และเป็นที่พึ่งเป็นประโยชน์ในชาติหน้าแก่ท่านแน่นอน ฯ

เมื่อท่านมีความเชื่อในทางที่ถูกต้องเกิดขึ้นแก่จิตใจของท่านแล้วการปฏิบัติดีทางกายวาจาใจ ที่มีคุณประโยชน์แก่ตัวท่านเอง และประโยชน์ก็จะเกิดแก่ท่าน การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทางกายวาจาใจนี้ก็มีลดหลั่นกันตามความเชื่อมากหรือเชื่อน้อย สมเด็จพระพุทธองค์ผู้เป็นนาถะที่พึ่งของเวไนยสัตว์ ได้ทรงบอกทางแห่งการปฏิบัติไว้ว่าปฏิบัติอย่างไร ให้ไปเกิดเป็นอะไร ดังนี้ คือ—

๑. ปฏิบัติศีล ๕ กรรมบถ ๑๐ ประการ ตายไปแล้วไปเกิดเป็นมนุษย์เทวดา

๒. ปฏิบัติศีล ๘ ศีล ๑๐ ถือพรหมจรรย์ ไม่ยุ่งเกี่ยวทางเมถุนธรรม ตายไปแล้วไปเกิดเป็นเทวดาชั้นสูง หรือเป็นพรหม

๓. ปฏิบัติศีล ๒๒๗ ได้ดีไม่ด่างพร้อย ถือพรหมจรรย์ได้บริสุทธิ์บริบูรณ์ สำเร็จเป็นพระอริยบุคคล หรือยังมีกรรมรึงรัดอยู่ ตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดาชั้นสูง หรือเป็นพรหม

๔. ปฏิบัติอยู่ในอกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ตายแล้วไปเกิดในอบายภูมิ ๔ มีนรก, เปรต, อสุรกาย, สัตว์ดิรัจฉาน,

และสำหรับทางพระปริยัติธรรมแผนกอภิธรรม ได้กล่าวถึงเรื่องจิตที่นำไปเกิดในชาติหน้าดังนี้ คือ—

๑, โลภมูลจิต นำไปเกิดเป็นเปรต อสุรกาย

๒. โทสมูลจิต นำไปเกิดเป็นสัตว์นรก

๓. โมหมูลจิต นำไปเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน

๔, มหากุศลจิต นำไปเกิดเป็นมนุษย์ เทวดา

๕. รูปาวจรกุศลจิต นำไปเกิดเป็นรูปพรหม

๖. อรูปาวจรกุศลจิต นำไปเกิดเป็นอรูปพรหม

๗. โลกุตตรจิต นำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง ถึงบรมสันติสุขอันเป็นสุขอย่างยิ่ง

นี่คือหนทางที่จะนำเราไปสู่ชาติหน้า ในการประพฤติปฏิบัติท่านมีความประสงค์ ตายไปแล้วไปเกิดเป็นอะไรในทาง

ดี ท่านก็พึงปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางฝ่ายที่เห็นชอบนั้นตามความพอใจเถิด

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้กล่าวถึงเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติทางศีล คือการประพฤติชอบทางกาย วาจา ใจ ว่าเป็นข้อปฏิบัติที่จะให้ได้ที่พึ่งเป็นประโยชน์ในชาติหน้า แต่ยังมีอีกข้อหนึ่งจะช่วยให้ที่พึ่งในชาติหน้า ของผู้ปฏิบัติสมบูรณ์ขึ้น ข้อนั้นคือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นนี้ ถ้าปฏิบัติได้มากเท่าไรยิ่งทำให้ชาติหน้ามีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยโภคทรัพย์ ทั้งยศและบริวาร สำหรับเพียงสองข้อแรก ก็นำให้ผู้ปฏิบัติไปเกิดเป็นมนุษย์หรือเทวดาแล้ว แต่ก็ยังเป็นมนุษย์และเทวดาที่ขาดโภคทรัพย์สมบัติ ยศบริวาร ถ้าเพิ่มการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยแล้ว ก็จะทำให้เป็นมนุษย์ เทวดาที่สมบูรณ์ดังกล่าว ข้อปฏิบัติที่เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นนั้นคือ–

๑. ให้ทาน เป็นการเฉลี่ยความสุขแก่ผู้อื่น โดยการช่วยเหลือเกื้อหนุนด้วยทรัพย์ เครื่องอุปโภค บริโภค ตามสมควร เช่น, ช่วยบุตรธิดาญาติพี่น้อง มิตรสหาย สมณ-

พราหมณ์ ตลอดคนตกทุกข์ได้ยาก ช่วยสาธารณประโยชน์ เช่น, โรงเรียน โรงพยาบาล สถานสังคมสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเป็นต้น ฯ

๒. กระทำทางกายช่วยเหลือผู้อื่น เช่นออกแรงกายช่วยผู้อื่นทำกิจการงานที่ไม่มีโทษ เช่น, ช่วยยก, หยิบ, แบก, หาม, แก่ผู้ต้องการให้ช่วยเป็นต้น ฯ

๓. กระทำทางวาจาช่วยเหลือผู้อื่น เช่นแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มีการแนะนำทางศีลธรรม หรือพูดสมานมิตรสามัคคีให้เกิดแก่หมู่คณะเป็นต้น ฯ

๔. คิดที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่สมควรจะช่วยได้เสมอ ไม่นิ่งดูดายในความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น

ทั้งสี่ข้อนี้แหละ ที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติทางกายวาจาใจชอบ ที่เรียกว่ามีศีลอยู่แล้ว ให้เป็นมนุษย์หรือเทวดาที่สมบูรณ์มั่งคั่งด้วยโภคสมบัติ และยศบริวารมากมาย

แต่จะเว้นกล่าวเสียมิได้อีกข้อหนึ่ง อันเป็นข้อสำคัญยิ่งที่จะให้เกิดความเชื่อและความมีศีล และบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น, ข้อสำคัญนั้นก็คือ เรื่องการศึกษาในทางที่ถูกต้อง การ

ศึกษาในทางที่ถูกต้องเท่านั้น ที่จะให้เกิดการปฏิบัติในทางที่ถูก และท่านผู้อ่านอาจจะสงสัยว่า การศึกษาในทางที่ถูกต้อง คือศึกษากันอย่างไร ? ข้อนี้บัณฑิตส่วนมากมีความเห็นสมควรว่า หากขาดการศึกษาในเรื่องศีลธรรมเสียแล้วโลกก็จะต้องอยู่ไม่ได้ จะต้องเกิดรบราฆ่าฟันกันตายหมด ทุกวันนี้เรามีการศึกษากันอย่างกว้างขวางในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อจะธำรงไว้ซึ่งชีวิต มีการศึกษาวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ก็นับว่าเป็นการดีที่ทำให้โลกเจริญขึ้นทางด้านวัตถุ แต่ก็ไม่ควรลืมทางด้านศีลธรรม ควรจะศึกษาให้คู่เคียงกับทางด้านวัตถุตามไปด้วย ถ้าปล่อยการศึกษาศีลธรรมมิคู่เคียงกับทางด้านวัตถุแล้ว ก็จะถึงในสมัยมิคสัญญีในไม่ช้า ซึ่งมีตัวอย่างให้ดูในต่างประเทศ ที่กำลังเป็นอยู่ให้เห็นอยู่แล้ว และท่านผู้อ่านอาจจะคิดเห็นว่า แล้วเราจะปรับปรุงการศึกษาทางด้านศีลธรรมให้เคียงคู่กับทางด้านวิทยาศาสตร์ได้อย่างไรเล่า ? ข้อนี้ ถ้าได้รับฟังความคิดเห็นของท่าน ท่านผู้รู้ทั้งหลาย ท่านได้ให้แนวแห่งการจะปรับปรุงวิชาทางด้านศีลธรรมให้ยั่งยืนเคียงคู่กับโลก ดังนี้ คือ—

๑. ให้นักเรียนทุกแผนกมีวิชาด้านศีลธรรมตามสมควร แก่ชั้นคือนักเรียนชั้นสูง ก็ให้มีศีลธรรมสูงไปด้วย โดยเฉพาะด้านปรมัตถธรรม ต้องบรรจุไว้เป็นหลักสูตรด้วยตามสมควร

๒. ให้คะแนนการสอบทางด้านวิชาศีลธรรมให้มีคะแนนมาก

๓. นักเรียนนักศึกษาสอบวิชาศีลธรรมตก เลื่อนขึ้นชั้นไม่ได้

๔. ควรบรรจุวิชาศีลธรรมชั้นสูง คือพระอภิธรรมเข้าในหลักสูตรนักเรียนตั้งแต่เด็ก ๆ ขึ้นไปทีละน้อย จนเด็กมีศีลธรรมติดอยู่ในตนอย่างฝังจิตฝังใจ ยากแก่การที่จะโอนเอียงไปนับถือลัทธิอื่น ๆ

๕. คัดเลือกครูผู้มีศีลธรรมดีงามเป็นครู เพื่อเป็นแม่พิมพ์ของเด็ก

ทั้งห้าข้อนี้ ได้รับฟังมาจากท่าน เห็นสมควร จึงได้นำมาเล่าให้ฟังอีกทอดหนึ่ง ขอให้ท่านผู้อ่านพิจาณาดูในปัญหาเรื่องนี้จะเห็นว่า เรื่องของศีลธรรม และธรรมชั้นสูงถ้าได้ศึกษากันมากแล้วทำให้เกิดปัญญารอบรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริง เมื่อเกิดปัญญาตามความเป็นจริงแล้ว เรื่องความเชื่อ

ก็เป็นไปในทางถูกต้อง การประพฤติดีทางกายวาจาใจ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นก็ไม่ต้องกล่าว ย่อมจะเกิดขึ้นเอง

สุดท้าย ขอให้ท่านผู้อ่านผู้หวังจะทำที่พึ่งในภพชาติหน้าให้ได้รับประโยชน์ ในชาติที่จะเกิดต่อไป ขอให้ได้รับความสุขสวัสดีและเกิดปัญญาเห็นหนทางที่ถูกที่ชอบ แก่การประพฤติปฏิบัติ สำเร็จสมความมุ่งมาตรปรารถนาตามสมควรแก่สติปัญญา และกำลังสามารถที่จะพึงกระทำตามได้ทุกท่าน เทอญ

ถ้าท่านประสงค์ให้บุตรหลานญาติมิตรของท่านมีนิสัยดีมีศีลธรรม จงอ่านศึกษาบทสร้างนิสัยของสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน พระนคร

บทที่ ๓ ประโยชน์อย่างยิ่ง

เรื่องของโลกท่านคงจะทราบดีแล้ว ว่าเป็นอย่างไร ? ไม่ต้องบอกท่านก็คงจะทราบ แต่เพื่อมาปรับความเห็นความเข้าใจ และไต่ถามกันพอให้เห็นความเบื่อ ซึ่งแต่ละท่านเบื่อดูสักหน่อยว่า ท่านเบื่อโลกแบบไหน จะได้แก้การเบื่อได้ถูกต้อง และดำเนินจิตใจต่อไปโดยทางที่ถูกที่ควร ท่านก็จะพบ

สันติสุข คือสุขอย่างแท้จริง เท่าที่ได้พบเห็นต่อคนเบื่อโลก มีหลายแบบขอนำมาเล่าให้ท่านฟัง คือ—

๑. เบื่อเพราะความจน ไม่มีทรัพย์สินเงินทองจะจับจ่ายใช้สอย

๒. เบื่อเพราะบุตร ภรรยา สามี เป็นคนไม่ดี ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรม

๓. เบื่อเพราะร่างกายทุพพลภาพ หมดสมรรถภาพในตัวเอง

๔. เบื่อเพราะถูกเหตุการณ์แวดล้อมไม่ถูกอัธยาศัย

๕. เบื่อเพราะคนรักใคร่ ตายหรือพลัดพรากจากไป

๖. เบื่อเพราะเห็นโลกยุ่งเหยิง ใคร่ไปเกิดในที่สงบไม่ยุ่งเหยิง

๗. เบื่อเพราะเห็นการเกิด แก่ เจ็บ ตาย บ่อย ๆ เป็นทุกข์

นี่แหละความเบื่อของบุคคล เท่าที่ได้ไต่ถาม หรือพบกับผู้ที่เบื่อเล่าให้ฟัง ท่านเล่าท่านเบื่อแบบไหนกันแน่ จะได้แก้ไขกัน ถูกต้องเพราะมีธัมมะของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้าอันเป็นประดุจโอสถ จะแก้ไขอยู่ทุกข้อ ดังต่อไปนี้

๑. ข้อธรรมที่จะแก้เบื่อเพราะจน

เรื่องของความจน เป็นปัญหายิ่งใหญ่แก่ชีวิตในสังคมปัจจุบันนี้ และจัดเป็นอุปสรรคนัมเบอร์หนึ่งของแต่ละชีวิตของคนจน และของโลก ถ้าโลกเราทั้งโลกมีคนรวยกันหมดทุก ๆ คนแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นคดีเกิดขึ้นในโรงศาล เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์จะไม่มีเลย แต่ทุกวันนี้เรื่องที่เกิดขึ้นอยู่กับโรงศาล เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์ มีการปล้น การแย่งชิง การหลอกลวง การโกงกันมีอยู่ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคดีทั้งหลาย เพราะเหตุไรเล่าจึงเป็นเช่นนี้ ไม่ใช่เพราะเรื่องความจนดอกหรือ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านให้ธรรมโอสถไว้สองขนาน สำหรับแก้ปัญหาเรื่องความจนเพื่อจะทำชีวิตของท่านให้เป็นคนรวยขึ้นมา คือ ขนานที่ ๑ มีตัวยาและขนานดังต่อไปนี้ —

๑. ให้ยินดีในความเป็นอยู่ของตน

การยินดีในฐานะความเป็นอยู่ของตนนี้แหละ เป็นตัวยาอันวิเศษที่จะแก้ให้ท่านหายเบื่อจากความจน เพราะผู้ที่ไม่ยินดีในความเป็นอยู่ของตน ที่พระเจ้าท่านได้ประทานมาให้

หรือผลของกรรมที่ได้นำมาเกิด จะไม่มีความสุขเลยแม้แต่ว่าผู้นั้นจะเกิดในตระกูลเศรษฐีมั่งมีโภคสมบัติมากมาย ถ้าไม่มีความพอใจในภาวะของตนแล้ว ก็สู้คนขอทานที่มีความยินดีและพอใจในสภาพของตนไม่ได้ ฉะนั้นพระพุทธองค์จึงได้ทรงกล่าวเป็นภาษิตว่า "สนฺตุฏฺฐี ปรมํ ธนํ" แปลว่าความสันโดษยินดีในของที่มีอยู่ เป็นอยู่อย่างไรตามที่จะเป็นได้ นี่แหละเป็นทรัพย์อันประเสริฐอย่างยิ่ง ฉะนั้นเมื่อท่านเกิดเบื่อหน่ายเพราะความจน หรือรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่เทียมบ่าเทียมไหล่ชาวบ้าน ท่านก็จงนำเอาธรรมโอสถของพระพุทธเจ้ามาพิจารณา ท่านก็จะหายเบื่อ และเกิดความสุขใจขึ้นเพราะความรู้จักหยุดรู้จักพอ รู้จักสภาพของตนที่กรรมปรุงแต่งมา ก็จะทำให้เกิดความสงบแก่จิตใจของท่าน แต่เพื่อจะกันมิให้เกิดโรคเบื่อเพราะความจนกำเริบขึ้นมาอีก ให้พยายามคิดถึงหลัก ๗ ข้อที่จะป้องกันมิให้โรคเบื่อกำเริบดังนี้ คือ;—

ก. ให้คิดว่าเรามีโชคอย่างดีแล้วที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ไม่ได้ไปเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉานหรือนรก เปรต อสุรกาย ซึ่งมีทุกข์กว่า

ข. ให้คิดว่าคนจนแต่ใจไม่เดือดร้อน ดีกว่าคนรวยที่มีจิตใจเดือดร้อน ฉะนั้นเราควรหาความสุขให้แก่ด้านจิตใจเราดีกว่า จะไปทะเยอทะยานให้จิตใจกระวนกระวายเดือดร้อนไปทำไมกัน

ค. หาหนังสือที่มีคติสอนใจอ่านในยามว่าง

ง. ไปสนทนากับผู้ที่มีศีลธรรม และมีจิตใจสงบ

จ. หาโอกาสช่วยเหลือเพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียง ทำธุระการงานที่เกิดขึ้นพอจะช่วยเหลือได้ โดยไม่คิดค่าตอบแทน เป็นการทำกุศลและบำเพ็ญบุญให้เกิดขึ้นในจิตใจ

ฉ. คิดถึงว่าสัตว์โลกทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน ทำดีย่อมได้รับผลดี ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว

ช. หาที่สงบนั่งสมาธิทำจิตใจให้สงบ จะโดยวิธีเพ่งกสิณหรือสมถกัมมัฏฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง

เมื่อท่านทำได้อย่างนี้แล้ว โรคความเบื่อของท่านก็จะหายไป แม้นว่าโรคของท่านยังไม่หายไป ยังรู้สึกอยากจะร่ำรวยให้เหมือนผู้อื่นที่เขาร่ำรวย พระพุทธองค์ก็จะมียาแก้ให้ท่านหายอีก ๑ ขนาน คือ:—

๒. ให้อุตสาหะวิริยะในการงานมิให้ท้อถอย

เมื่อโรคเบื่อของท่านได้แปลมาเป็นโรคอยากเกิดร่ำรวยขึ้น ขอให้ท่านเปิดไปดูข้อความในบทที่ ๑ เรื่องประโยชน์ในชาตินี้ และดำเนินข้อปฏิบัติอยู่ในวิธีการในเรื่องนั้น ท่านก็จะสำเร็จสมความปรารถนา แต่จะใคร่กล่าวเตือนผู้ที่มีโรคดังกล่าวนี้สักหน่อยว่า เรื่องโรคของจิตใจนี้เป็นของกลับกลอกเปลี่ยนแปลงได้ เคยพบเห็นมาบางท่านไปจับงานทำไปไม่ได้กี่วัน ก็เกิดความเบื่อหน่ายท้อถอย ฉะนั้นเมื่อเกิดอาการเช่นนี้ขึ้น ก็ขอให้ตั้งมนสิการทำจิตและรับธรรมโอสถไปพิจารณาดังนี้ ;—

ก. ให้คิดว่าคนทุกคนจะร่ำรวยเป็นเศรษฐีในวันเดียวเดือนเดียวทีเดียวไม่ได้ จะต้องสร้างฐานะทำงานเป็นเวลานับ ๑๐ ปี ๒๐ ปีขึ้นไป

ข. ให้คิดว่า น้ำหยดทีละหยาดยังเต็มภาชนะที่รองรับได้ ความเพียรบากบั่นทำงานกระเหม็ดกระแหม่ออมทรัพย์ไว้วันละเล็กละน้อย ก็ทำให้ทรัพย์มากขึ้นทุกทีจนเต็มความประสงค์ที่มุ่งหวัง

ค. ให้มีความตั้งใจจริงอธิษฐานว่าเราจะทำงานอย่างนั้นเป็นเวลา ๕ ปี หรือ ๑๐ ปี ๒๐ ปีแล้วก็ทำให้จริงจังดังคำอธิษฐานตั้งใจนั้น

ง. คบเพื่อนให้คบแต่คนที่ขยันขันแข็งในการงานเท่านั้น (อย่าไปคบหาสมาคมกับคนเกียจคร้านในการงาน) ก็จะพาให้ท่านขยันขันแข็งไปตามผู้ที่คบหานั้นด้วย และเพื่อนที่ขยันขันแข็งนั้นท่านพึงเลือกเฟ้นเพื่อนที่มีความสุจริต และมีอัธยาศัยใกล้เคียงกัน เป็นเพื่อนที่สนิทปรึกษาหารือ ก็จะทำให้ชีวิตของท่านสดชื่น มีหวังในความสำเร็จในการงานได้แน่นอน.

๒. ข้อธรรมที่แก้เบื่อเพราะบุตรภรรยา สามี เป็นคนไม่ดี ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรม

เรื่องความเบื่อในเรื่องลูกเมียหรือลูกผัวนี้ กำลังเป็นปัญหาโลกแตกกันอยู่ ในโลกสังคมปัจจุบันนี้เรื่องหนึ่ง ที่จะแนะนำหรือแก้กันยาก โดยเฉพาะเรื่องของการแก้ปัญหาข้อนี้ต้องแก้กันที่ต้นเหตุก่อน จะมาแก้กันที่ผลก็เป็นการยากสักหน่อย ต้นเหตุสำหรับเรื่องนี้ก็คือ เรื่องก่อนที่จะได้เป็นภรรยาสามีกัน ต้องดูกันให้ซึ้งก่อน จนเห็นจิตเห็นใจกันว่าจะลงเรือลำเดียวกันแล้วถึงเวลาพายก็จะต้องพายด้วยกัน หยุดก็ต้องหยุดด้วยกัน คือยอมร่วมทั้งทุกข์ทั้งสุขด้วยกันนั่นเอง แต่สมัยนี้ก็เป็นยุคปรมาณูเสียด้วย การได้เสียเป็นสามีภรรยา

กันก็ไวไฟ ไม่ต้องพิจารณาเหตุผลกันให้ถ่องแท้เสียก่อน พอเห็นกันรู้จักกันไม่กี่วันก็ยอมตกลงกันเสียแล้ว ฉะนั้นปัญหาเรื่องการหย่าร้าง ทุบตี, จนสบักสบอม และฆ่าฟันกันในระหว่างสามีภรรยาเกิดขึ้น เพราะอาศัยเหตุดังกล่าวจึงเกิดขึ้น ฉะนั้นจึงมีโบราณภาษิตกล่าวว่า "มีคู่ผิดคิดหงุดหงิดจนวันตาย หรือปลูกเรือนผิด ร้อนจิตจนเรือนทลาย" ซึ่งเป็นความจริงอย่างยิ่ง ดังที่เห็นกันอยู่ในสามีภรรยาทุกวันนี้ ฉะนั้นท่านผู้ใหญ่ที่ได้ผ่านโลกมามาก จึงเตือนนักเตือนหนาในเรื่องนี้ ในเรื่องการที่จะมีคู่ครองที่จะเหมาะสมให้สมควรแก่กันอันจะเป็นเหตุดีให้แก่บุตรที่จะเกิดมาด้วย แต่สมัยนี้เราไม่ได้เชื่อประเพณีธรรมเนียมที่ดีตั้งแต่โบราณ ที่ประพฤติกันมามักจะได้เสียกันโดยพละกำลังตนเอง เรื่องการแตกแยกหรือแตกร้าวจึงเกิดขึ้น แก่สามีภรรยาและบุตรดังกล่าว

แต่ถ้าได้ผ่านการเป็นสามีภรรยา และเกิดบุตรา บุตรีกันขึ้นแล้ว เมื่อมีการเบื่อ เพราะเกิดการแตกร้าว ไม่อยู่ในถ้อยฟังคำกันแล้ว จะทำอย่างไร.ล่ะ จึงจะผ่านอุปสรรค ทำให้ชีวิตของครอบครัวราบรื่นขึ้น ? ปัญหาข้อนี้ สำหรับในทางพระพุทธศาสนา เราก็มีวิธีแก้อยู่เหมือนกัน แต่เป็นของ

ทำยากสักหน่อย แต่ถ้าทำได้จะเกิดผลทำให้ครอบครัวราบรื่นแน่นอน ขอรับรองวิธีการนั้น ท่านให้ความเชื่อมั่นก่อนว่าจะทำได้ ถ้าไม่เกิดความเชื่อมั่นว่าจะทำได้แล้ว ก็เป็นอันไม่สำเร็จ ความเชื่อมั่นนั้นมีหลักดังต่อไปนี้ คือ

ก. มีความเชื่อมั่นว่า เราจะแก้ไขสถานะการณ์เรื่องนี้ให้กลายเป็นดีได้

ข. คู่ครองหรือบุตรของท่านจะไม่ดีอย่างไรก็ตาม ขอให้ท่านตั้งอยู่ในความดีและความสุจริตมั่นคงไว้

ค. อย่าใช้วิธีร้ายตอบสนอง แต่เอาความดีชนะใจคู่ครอง หรือบุตรของท่าน

ง. อดทนต่อความไม่ดีต่อคู่ครองของท่าน

จ. หาอุบายอันเป็นกุศล แก้ไขนิสัยอันไม่ดีของคู่ครองหรือบุตรของท่าน

ฉ. มั่นคงและซื่อสัตย์ หวังดีต่อคู่ครอง หรือบุตร ของท่านอยู่เสมอ ไม่เปลี่ยนแปลง

ช. คิดถึงเรื่องกรรมในอดีต และเชื่อมั่นในผลของกรรมอย่างมั่นคง

เมื่อท่านปฏิบัติอยู่ในหลักความเชื่อ และวิธีการณ์เหล่านี้แล้ว เหตุการณ์ทั้งหลายก็จะคลี่คลายจากร้ายเป็นดี บุตรภรรยาสามีที่ไม่มีศีลธรรม และประพฤติตนไม่ดี ก็จะต้องกลายเป็นผู้มีศีลธรรมและประพฤติดี และจะมีความเคารพรักและเกรงใจท่าน ท่านจะเป็นผู้ชนะในที่สุดสำหรับวิธีการรายละเอียดนั้นจะไม่ขอบรรยาย ขอให้ท่านผู้มีความมุ่งหวังที่จะแก้ไขพินิจพิจารณาดูและปฏิบัติเอาเอง และขอย้ำเรื่องกรรมสักหน่อยว่า การที่ท่านได้ประสบกับสามีภรรยาและบุตรที่ประพฤติไม่ดีนั้น เป็นกรรมของท่านที่ได้ทำไว้ในชาติก่อนไม่ดีชั่วระยะหนึ่ง ประดุจดังเมฆหมอกมาบดบังแสงสว่างของดวงอาทิตย์มิให้สาดแสงลงมายังโลกตามปกติ แต่เมื่ออดทนเอาความดีชนะ อย่าก่อเวรก่อกรรมขึ้นอีก เมื่อผลของกรรมชั่วระยะที่กระทำมาสิ้นโอกาสให้ผล ท่านและครอบครัวก็จะอยู่กันเป็นปกติตามเดิม เหมือนเมฆหมอกได้ถูกลมพัดให้เคลื่อนคล้อยออกจากการบดบังพระอาทิตย์ฉะนั้น ในที่สุดการแก้ปัญหานี้ขอความสุขสวัสดีจงมีแด่ท่านผู้มีความเบื่อชนิดนี้ และมุ่งหวังที่จะพ้นจากทุกข์ในเรื่องนี้ ขอจงพ้นทุกข์สมความปรารถนาเทอญ

๓. ข้อธรรมที่แก้เบื่อเรื่องร่างกายทุพพลภาพ และหมดสมรรถภาพในตัวเอง

ธรรมที่จะแก้เรื่องความเบื่อ เพราะร่างกาย ทุพพลภาพ หมดสมรรถภาพในการที่จะประกอบการงานนี้ ขอให้ท่านผู้ประสบกับปัญหาชนิดนี้ จงพยายามปลูกกำลังใจให้เข้มแข็ง และมีเจตนาจำนงค์แรงกล้า ที่จะแก้ไขกับประสพการณ์ที่เกี่ยวกับร่างกายของท่านที่อ่อนแอหรือพิการ โดยคิดถึงส่วนของร่างกายที่ยังเป็นประโยชน์ยังมีอยู่ในตัวท่าน และใช้ร่างกายส่วนที่เป็นประโยชน์นี้ฝึกหัดในการงานให้ชำนิชำนาญขึ้นมาเป็นหนึ่งให้จงได้ ความจริงร่างกายที่พิการส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ทำให้สมรรถภาพของท่านหมดไปเลย สมรรถภาพของท่านยังมีอยู่ เมื่อรู้จักใช้ เช่นตาท่านบอด มือเท้าของท่าน หู ปาก ของท่านยังดีอยู่ และมีอยู่ที่จะประกอบกิจการงานให้เป็นประโยชน์แก่โลกได้ หรือเท้าพิการก็ยังมีมือและตาหูปากอยู่ หรือมือพิการก็ยังมีเท้าตาหู และปากอยู่ที่จะประกอบกิจในส่วนที่เหลือได้ให้พินิจพิจารณาและปลูกกำลังใจให้เข็มแข็ง และใช้ส่วนร่างกายที่ยังมีอยู่ให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา โดยคิดถึงบุคคลสำคัญที่มีร่างกายพิการ แต่ก็สามารถ

เอาชนะต่อความพิการนี้ โดยทำประโยชน์ขึ้นมา เช่นที่ได้ประสบมา มีคณะดนตรีคณะหนึ่งมีคนที่มีร่างกายพิการ ๒ คน คนหนึ่งแขนขาไม่มี อีกคนหนึ่งขาไม่มีทั้ง ๒ ข้าง แต่ก็มาเล่นดนตรีบรรเลงเพลงด้วยเครื่องดีดสีตีเป่าให้คนชม และสามารถเก็บเอาเงินจากค่าดูมากมาย นี้เป็นเพราะเขาผู้พิการทั้ง ๒ คน มิได้ท้อถอยต่อชีวิต เอาร่างกายส่วนที่เหลืออยู่ฝึกหัดดนตรีจนชำนิชำนาญสามารถแสดงให้คนชมเก็บเงินค่าผ่านประตูได้ และอีกคนหนึ่งตาบอดทั้งสองข้าง แต่ก็ฝึกหัดขับร้องจนสามารถร้องเพลงเก็บเงินได้ อีกคนหนึ่งเท้าพิการเป็นอัมพาตเดินไม่ได้ แต่ก็สามารถขีดเขียนเรื่องประพันธ์ออกมาจำหน่ายได้ เป็นประโยชน์ต่อชาวโลกให้ได้อ่านอย่างเพลิดเพลิน และยังมีบุคคลที่สำคัญที่ร่างกายพิการแล้วมีความสามารถ แต่ก็จะไม่นำมากล่าว เพราะต้องการเขียนหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ เท่านั้น ฉะนั้น จึงขอสรุปข้อธรรมที่จะแก้ไขความเบื่อหน่ายในเรื่องร่างกายทุพพลภาพ หมดกำลังใจในการที่จะมีชีวิตอยู่ในโลกว่า

ก. ควรปลุกกำลังใจให้เข้มแข็งรื่นเริง

ข. คิดถึงส่วนร่างกายที่มีประโยชน์ที่พอจะประกอบกิจได้

ค. ฝึกหัดใช้ร่างกายที่มีสมรรถภาพนั้น ในกิจการที่ประสงค์ให้ชำนิชำนาญ

ง. ยินดีในสภาพความเป็นอยู่ของตน โดยคิดว่าเป็นกรรมสร้างมา

จ. อย่ามีความเสียใจในความทุพพลภาพของตนเป็นอันขาด

ฉ. ใช้ร่างกายส่วนที่ไม่พิการทำงานให้เพลิดเพลิน ลืมเรื่องพิการที่ตนมีอยู่เสีย

ช. ตั้งใจเป็นกุศล ยิ้มแย้มแจ่มใส อย่าให้มีทุกข์โศก คิดว่าความสุขนี้อยู่ที่จิตใจ มิได้อยู่ที่ร่างกาย

สุดท้ายนี้ขอให้ท่านผู้มีร่างกายทุพพลภาพ ที่เบื่อหน่ายต่อชีวิตจงมีกำลังใจเข้มแข็งและยินดีต่อสภาพของ ชีวิตของตน ใช้ร่างกายส่วนที่ไม่พิการกระทำประโยชน์ให้เพลิดเพลิน ท่านก็จะมีความสุขและหายเบื่อต่อชีวิต โลกนี้ก็จะมีชีวิตชีวาเป็นโลกที่น่าอยู่เกิดขึ้นแก่ท่านเทอญ

๔. ข้อธรรมที่เบื่อเพราะถูกเหตุการณ์แวดล้อมไม่ถูกอัธยาศัย

ธรรมที่จะแก้เบื่อ เพราะถูกเหตุการณ์แวดล้อมไม่ถูกอัธยาศัยของท่านนั้น ถ้าท่านมีกำลังใจเข้มแข็ง แล้วก็ไม่ใช่เป็นของยากสำหรับท่านเลย เพราะผู้ที่มีกำลังใจเข้มแข็งนั้นมีความกล้าพอที่จะหนีเหตุการณ์แวดล้อม ที่ไม่ดีไม่ถูกอัธยาศัยไปหาที่ ๆ ถูกอัธยาศัย โดยมิได้หวั่นเกรงต่อภัยอันตรายที่จะต้องจากภูมิลำเนาถิ่นที่ตนเคยอยู่อาศัยมาจนเคยชินเลย แต่สำหรับผู้ที่มีจิตใจอ่อนแอนี่ซิลำบาก จะต้องหาสมุฏฐานของโรคเบื่อชนิดนี้และหาวิธีแก้ไขให้ถูกต้อง มิฉะนั้นก็ไม่สามารถทำให้โรคเบื่อนั้นหายไปได้ สำหรับเหตุการณ์แวดล้อมที่ทำให้เกิดโรคเบื่อชนิดนี้ ที่เป็นหลักฐานในพระพุทธศาสนากล่าวไว้ ๕ อย่างคือ

๑. อากาศไม่ดี หมายถึงร้อนเกินไปหรือหนาวเกินไปแก่ร่างกาย

๒. อาหารไม่ดี หมายถึงอาหารที่ใช้รับประทานในพื้นที่ถิ่นนั้นไม่ถูกกับอัธยาศัย เช่น, ชอบอาหารไทยแต่มีอาหารต่างชาติเป็นต้น

๓. มิตรไม่ดี หมายถึงคนที่มีนิสัยตรงกันข้าม

๔. ที่อยู่ไม่ดี หมายถึงที่อยู่เปิดเผย หรือเร้นลับไม่ถูกนิสัย

๕. จิตใจไม่ดี หมายถึงจิตใจไม่ตั้งมั่นกระวนกระวายเพราะ ราคะ โทสะ โมหะ

เมื่อเราไปเจอกับสภาพการณ์ชนิดนี้ ก็มีอยู่สองทางคือ หนี หรือสู้ ถ้าท่านหนีก็เป็นอันแล้วไป เมื่อท่านจะสู้ก็ให้ถือสุภาษิตที่ว่า "ผู้มีปัญญาสามารถแก้การร้ายให้กลับเป็นดี" หรือสุภาษิตต่างประเทศว่า "จงทำน้ำมะนาวให้เป็นน้ำส้ม" แล้วท่านก็จะแก้ไขสถานการณ์แวดล้อมนี้ให้ดีขึ้น การสู้หรือการอดทนต่อเหตุการณ์แวดล้อมนี้แหละ ทางโลกสรรเสริญนักและนิยมยกย่องผู้ที่ต่อสู้ที่มีความเข้มแข็ง และกล่าวประณามผู้ที่หนีว่าเป็นผู้ที่ไม่เข้มแข็งอ่อนแอ แต่สำหรับทางธรรมก็กล่าวไปอีกทางหนึ่ง ฉะนั้น ขอให้ท่านตัดสินเอาเองว่า ตัวของท่านต้องการในวิธีชนิดใด ก็กระทำไปตามชนิดนั้น คือทางธรรมกล่าวว่าให้ปล่อยวาง ทางโลกกล่าวว่าให้ยึดมั่นถือมั่น เมื่อตรึกตรองตามนั้น คือทางธรรมไม่ปล่อยไม่วางไปยึดมั่นตามนั้นแล้ว จะพ้นจากกิเลสได้อย่างไรกันเล่า

และถ้าทางโลกไปปล่อยไปวางไม่ยึดมั่นถือมั่นแล้ว ประเทศไทยหรือบ้านเรือนเคหะสถาน ก็ต้องเป็นของคนอื่น ชาติอื่นไปหมด ฉะนั้น จึงอยู่ที่ท่านผู้อ่านพิจารณาด้วยตนเองว่าท่านเป็นบุคคลประเภทจะไปพระนิพพาน หรือเป็นประเภทที่ยังอยากจะเกิดอีก แล้วก็ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ภาวะของตน ท่านก็จะสมความปรารถนาของท่าน แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีหลักการที่จะอยู่ในโลกต่อไปดังนี้คือ—

๑. ถ้าอากาศไม่ดี ถ้าร้อนไป ท่านก็ควรอดทนให้ร่างกายของท่านคุ้นเคยกับความร้อนนั้น หรือปรับปรุงโดยวิธีหาต้นไม้มาปลูกให้เกิดอากาศดี หรือจะขุดบ่อขุดสระให้ได้น้ำเย็นอาบ หรือจะหาพัดลมมาพัดให้ได้ความเย็นก็ทำตามแก่ฐานะถ้าเย็นเกินไป ท่านก็ควรจะอดทนให้ร่างกายของท่านเกิดความเคยชินต่อความเย็นนั้น เมื่อร่างกายเคยชินเสียแล้วความเดือดร้อนก็จะไม่มี หรือจะปรับปรุงสถานที่โดยตกแต่งตัดต้นไม้ให้เตียนให้ได้รับแสงสว่างมากขึ้น หรือกลบบ่อสระที่เป็นต้นเหตุให้เกิดเยือกเย็นบ้างตามสมควร หรือท่านมีฐานะดีท่านอาจจะหาเครื่องไฟฟ้า หรือเตาผิงทำความอบอุ่นก็ได้

๒. อาหารไม่ดี จะเนื่องเพราะอาหารเผ็ดจัด ร้อนจัด ก็เป็นของปรับปรุงได้ เราอาจจะลดหรือเพิ่มเครื่องปรุงบางอย่างให้เหมาะแก่อัธยาศัยก็ไม่มีใครห้าม แล้วท่านก็จะไม่เดือดร้อนเพราะเรื่องอาหารนี้

๓. มิตรไม่ดี เพราะอัธยาศัยไม่ถูกกันหรือตรงกันข้าม สำหรับข้อนี้ เมื่อเราอยากจะอยู่ในที่นั้นต่อไป เราก็ควรอดทน และคิดเสียว่านิสสัยของเขานั้นมิใช่จะร้ายเสมอไป บางอย่างในตัวเขาก็มีดีเหมือนกัน และพยายามมองในส่วนดีของเขาให้มาก และสิ่งสำคัญก็คือพยายามเห็นอกเห็นใจเขา ว่าที่เขาต้องทำต้องพูดต้องคิดอย่างนั้น ก็เพราะกรรมของเขาสร้างมาอย่างนั้น และพยายามลดทิฏฐิมานะในตัวเรา พยายามอนุโลมคล้อยตามขนบประเพณีธรรมเนียม เมื่อเราพยายามผ่อนปรนได้เช่นนี้แล้ว เขาก็จะโอนอ่อนผ่อนปรนต่อเราบ้างเป็นการตอบแทน แล้วท้ายที่สุดก็จะเป็นมิตรไมตรีและประสานกันต่อไปได้ แล้วก็จะได้รับความสุขในมิตรภาพที่เกิดขึ้น

๔. ที่อยู่ไม่ดี เพราะเร้นลับหรือเปิดเผยไป ก็เป็นของที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เราชอบที่เปิดเผย แต่ไปอยู่ที่ลับไป เราก็สร้างสถานที่ๆ อยู่นั้นให้เป็นสถานที่เที่ยว

น่ารื่นรมย์เหมาะแก่ผู้คนไปมาพักผ่อนหย่อนใจ ท้ายที่สุดก็จะเป็นที่เปิดเผยไป หรืออยู่ในที่เปิดเผย หรือเป็นสถานที่ผู้คนไปมา เราก็ปรับปรุงแต่งโดยนัยตรงกันข้าม คนก็จะไม่ไปมา เรื่องนี้ก็เป็นของที่ปรับปรุงแต่งขึ้นได้

๕. จิตใจไม่ดี เพราะกระวนกระวายด้วยอำนาจกิเลส ก็เป็นสี่ข้อแรกนั้นเอง ถ้าเราปรับปรุงสี่ข้อแรกให้กลายเป็นไปในทางที่ดีแล้ว จิตใจของเราก็จะไม่เดือดร้อน กระวนกระวายเพราะเรื่องเหล่านี้ข้อที่จะลืมเสียมิได้ คือพยายามสำรวจข้อบกพร่องของตนเอง และพยายามที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนอยู่เสมอ แต่สิ่งสำคัญ คือ ความอดทน ต้องต่อสู้แก้ไขไปทีละน้อย ๆ เป็นประการสำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด

สุดท้ายนี้ขอให้ท่านผู้อ่านที่เบื่อเพราะถูกเหตุการณ์แวดล้อมไม่ถูกอัธยาศัย จงประสพความสุขและความสามารถแก้ไขเหตุการณ์แวดล้อมที่ตามความรู้สึกว่าร้ายให้กลายเป็นดี ซึ่งมีอยู่สองทาง คือหนีหรือสู้ ตามสมควรแก่อัธยาศัยและความพอใจของทุกท่าน เทอญ ฯ

๕. ข้อธรรมที่แก้เบื่อเพราะคนรักใคร่ตาย หรือพลัดพรากจากไป

ความเบื่อในเรื่องนี้ เป็นความเบื่อชนิดร้ายแรง สามารถเผาใจให้เดือดร้อนเหือดแห้งทำให้เป็นโรคหัวใจวาย ในสมัยก่อนท่านเรียกว่าหัวใจแตกตาย นับเป็นความเบื่อที่สำคัญที่สุด และก็เป็นความเบื่อชนิดที่แก้ไขกันยาก จะมาแก้ไขกันในภายหลังที่เกิดโรคเบื่อชนิดนี้แล้ว ถ้าเป็นหมอก็ต้องบอกคนที่เป็นโรคชนิดนี้ว่า อาการหนักจะต้องวางยาให้ถูก ถ้าวางยาไม่ถูกนั้นมีหวังตาย ความจริงแล้วคนเราทุกคน จะต้องประสพโรคชนิดนี้ด้วยกันทั้งนั้นไม่ว่าใคร เป็นแต่ต่างวาระต่างโอกาสกันเท่านั้น พระพุทธองค์ทรงทราบดีในข้อนี้และก็หวังที่จะช่วยคนที่เป็นโรคนี้ แต่ก็ได้พิจารณาด้วยพระบัญญาธิคุณว่า จะต้องวางยาแก้โรคนี้ด้วยวิธีการให้นำมาพิจารณาให้รู้เท่าทันไว้ก่อน เมื่อมีความรู้เท่าทันตามความเป็นจริงเป็นพื้นฐานของจิตใจแล้ว เมื่อได้ประสพกับเหตุการณ์ชนิดนี้แล้ว จะได้มีกำลังอำนาจทางใจต่อต้านต่อโรคชนิดนี้ได้ ซึ่งทุกวันนี้ทางการแพทย์ก็ได้นำวิธีการของพระพุทธองค์มาใช้อยู่เหมือนกัน คือผู้ที่ปลูกฝีเพื่อกันการเป็นโรคฝีดาษ แพทย์ได้นำเชื้อฝีดาษมา

ปรุงเป็นยาปลูกฝีให้แก่ผู้ที่เกรงต่อการเป็นฝีดาษ และก็ได้ผล คือ เชื้อฝีดาษได้มีอยู่ในร่างกายของผู้ที่ไปทำการปลูกฝี ครั้นโรคฝีดาษได้แพร่มาถึงตัวผู้ที่ปลูกกันไว้ก่อนด้วยอำนาจร่างกายเคยชินต่ออำนาจชนิดนี้ ก็ไม่ทำร่างกายผิดปกติเกิดขึ้นมากมายแต่ประการใด ซึ่งผิดกับผู้ที่ไม่เคยปลูกฝีดาษเป็นเชื้อให้มีและชินต่อร่างกายเสียก่อน พอโรคฝีดาษแพร่มาถึงก็ทำให้เกิดอาการไข้เป็นฝีดาษเกิดขึ้นได้ ทำให้ร่างกายวิปริตเสียผิวไปก็มีอยู่ให้เห็นเป็นอันมาก ถึงวิธีป้องกันโรคเบื่อชนิดที่เกิดจากคนรักใคร่ชอบพอพลัดพรากจากไปก็เช่นเดียวกัน พระพุทธองค์ก็วางยาไว้ให้นำมาพิจารณากันไว้ก่อน เพื่อป้องกันโรคชนิดนี้โดยพิจารณาอยู่เสมอว่า

"เราจะพลัดพรากจากของรักของที่ชอบใจด้วยกันทุกคน"

เมื่อผู้ใดได้รับยาของพระพุทธเจ้ามาป้องกันโดยพิจารณาเสียก่อนที่จะมาประสบตัวโรค เมื่อถึงวันใดวันหนึ่งตัวโรคคือเราต้องประสบกับ ความพลัดพรากจากคนรักใคร่ชอบพอต้องจากไป เพราะความที่จิตรู้เท่าทัน ซึ่งท่านเรียกว่ามีกำลังต่อต้านทาน ก็จะไม่เกิดอาการวิปริตเศร้าโศกทุกข์โทรมนัสแห้งใจอย่างใด หรือจะเกิดบ้างก็เป็นแต่เพียงเล็กน้อย ไม่เหมือนกับ

ผู้ที่ไม่นำมาพิจารณาซึ่งเหมือนกับรับประทานยากันไว้เสียก่อน

ฉะนั้น ข้อธรรมที่จะแก้ไขโรคเบื่อเพราะคนรักใคร่ตาย หรือพลัดพรากจากไป ก็คือให้รู้เท่าทันชีวิตของสัตว์โลกทั้งหลายตามความเป็นจริงเสียก่อน โดยให้พิจารณาบ่อย ๆ ว่าเราทุกคนจะต้องพลัดพรากจากของที่รักที่ชอบใจด้วยทั้งนั้น ถ้าท่านทั้งหลายกระทำตามนัยนี้ ขอรับรองว่า ท่านจะไม่เบื่อชีวิตโดยคิดจะตายตามคนรัก หรือแห้งใจเศร้าโศกทุกข์โทรมนัสเพราะคนที่ชอบพอพลัดพรากหนีหายไป หรือถ้าจะมีบ้างก็เพียงเล็กน้อย เพราะยังพิจารณาไม่มากพอที่จะต่อต้านกับประสพการณ์ชนิดนี้ แต่ถ้าพิจารณากันให้มากในเรื่องนี้นานพอสมควรแล้ว จะไม่ทำให้เกิดปฏิกิริยาดังกล่าวเลย เท่าที่เห็นเป็นส่วนมาก ในยามที่คนรักใคร่ มีบิดามารดา พี่ป้าน้าอา สามีภรรยามิตรที่รัก ได้พลัดพรากตายจากไป มีคนเป็นอันมากพากันหลั่งน้ำตาสะอึกสะอื้น ตีอกชกหัว ฟูมฟาย ด้วยอาการที่น่าสงสารบางคนถึงกับจะตายตามไปก็มี เพราะท่านเหล่านี้ไม่ได้พิจารณารับยาขนานนี้ของพระพุทธองค์ หรือจะรับบ้างก็น้อยครั้งเหลือเกิน จึงแสดงวิการทางกายวาจา ร่ำรำพันด้วยความหลงใหลเป็นที่น่าสงสาร.

ทีนี้มีปัญหาว่าไปเจอผู้ที่ไม่ได้รับยาป้องกันไว้ก่อน โดยพิจารณาความเป็นจริงของสังขารจะแก้ไขอย่างไร ? ปัญหานี้ก็มีทางบรรเทาได้บ้าง โดยอาศัยมิตรที่ดีปลุกปลอบและให้กำลังใจชี้ทางแนะทางให้จิตคิดเห็นไปในทางที่ถูก แต่ก็ได้ผลไม่ดีเท่าไรนัก เพราะเป็นแต่บรรเทาไปเท่านั้น ไม่เหมือนกับพิจารณาป้องกันให้มีอำนาจกำลังต้านทานโรคไว้เสียก่อน ซึ่งแนบเนียนดีกว่ากันเพราะเวลาเกิดฉุกละหุกคับขันเกิดประสพการณ์เข้าจริงจังแล้ว จะหามิตรที่จะมาปลุกปลอบก็ยากหรือมีผู้ปลุกปลอบ แต่คนถูกปลอบมีความเห็นผิดเป็นเจ้าเรือนใจเสียแล้ว ปลอบไม่ค่อยจะอยู่ และพอดีพอร้ายจะถูกตะเพิดเอาเสียด้วยซ้ำ ฉะนั้นผู้เกิดโรคเบื่อชนิดนี้ ทางที่ดีที่สุดคือการเตรียมใจไว้คอยรับเหตุการณ์ก่อนเกิดโรคชนิดนี้ขึ้น จึงเป็นการกระทำที่ดีที่สุดก่อนโรคจะเกิดขึ้น

สุดท้ายนี้ขอท่านผู้อ่านทุกท่าน จงตั้งอยู่ในความไม่ประมาทด้วยการพิจารณาทุก ๆ วันว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจด้วยกันทุก ๆ คน และจะประสพความสวัสดีปลอดภัยไม่เกิดโรคเบื่อชนิดนี้แก่ท่านได้.

๖. ข้อธรรมที่จะแก้เพราะเห็นโลกยุ่งเหยิง ใคร่ไปเกิดในโลกที่สงบไม่ยุ่งเหยิง

เรื่องของโลก ก็คือเรื่องของความยุ่งนั้นเอง ถ้าใครยัง อยากอยู่ในโลก ก็ควรทำใจให้เห็นเป็นของน่าสนุกสนาน คือ ปรุงแต่ง อารมณ์ของตัวเองเสียใหม่ว่า โลกนี้เป็นของน่าสนุก น่ารื่นรมย์ ถ้าปรุงแต่งอารมย์ยุ่ง ให้เห็นเป็นของสนุกสนาน ไม่ได้ การที่จะแก้โรคเบื่อเพราะเรื่องนี้ ก็ไม่อาจจะทำให้หาย ได้ ด้วยความตามเป็นจริงแล้ว ผู้เขียนก็ขอสารภาพว่า ก็ เห็นว่าโลกนี้ยุ่งเหมือนกันคือ ไปอ่านหนังสือพิมพ์ก็จะพบแต่ เรื่อง ฆ่าฟันกัน: ปล้นกัน, รบกัน, หลอกลวงกัน, มีเรื่อง ราวฟ้องร้องแก่กัน ฯลฯ ครั้นไปฟังเขาพูดสนทนากันก็มักจะ ได้ยินเรื่องราวที่ไม่เป็นประโยชน์ (จะได้ฟังที่เป็นสาระก็มีเป็น บางทีและบางเวลา) สรุปแล้วก็คือเรื่องไม่มีสาระเป็นเรื่อง ใหญ่ฟังแล้วบางทีก็ทำให้จิตใจฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งซ่านไปต่าง ๆ นา ๆ บางทีก็สลดหดหู่ทำให้จิตใจไม่เป็นปกติ แต่ทุกวันนี้ก็พยายาม ปรุงแต่งอารมย์ให้เป็นไปในแง่ดี พยายามมองโลกให้เห็น เป็นไปในแง่ดี พยายามมองโลกให้เห็นเป็นของสนุก เพื่อทับ

ถมอารมณ์เบื่อ ซึ่งมีอยู่เป็นทุนเดิมในจิตใจ มิให้ปรากฏหน้าออกมา โดยตั้งข้อสอนใจตนเองว่า;

๑. ให้มองโลกในแง่ดี

๒. ให้ทำเรื่องร้ายให้กลายเป็นดี

๓. ให้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์บ้างตามสมควร

๔. ให้พยายามตั้งตนไม่เป็นศัตรูกับใคร

๕. หาความบันเทิงในการหาความรู้ให้หายหลงหายเขลา

๖. หามุมสงบเพื่อรักษาอารมณ์ และจิตใจให้สงบ

๗. เว้นทางไม่สงบ

มติทั้ง ๗ ข้อนี้ ได้ตั้งขึ้นฝึกสอนจิตใจของตัวเอง ก็เนื่องมาจากการศึกษาหาความรู้จากหนังสือที่สอนใจต่างๆของท่านผู้รู้ และได้ฟังท่านผู้รู้ เห็นว่าเป็นทางก้าวหน้าแก่ชีวิต และไม่ทำความเดือดร้อนมาสู่ตัวเอง และแก่โลกที่เราอาศัยอยู่ จึงได้นำมาบอกเล่าให้ฟังเพื่อเป็นการประดับสติปัญญา โดยเห็นว่าไม่เป็นภัยแก่ท่านผู้ใดที่ทำตามแต่ก็เป็นมติหนึ่งเท่านั้น ยังมีมติที่ดี ๆ อีกมากมายของท่านผู้รู้ทั้งหลายที่น่านำมาเป็นข้อปฏิบัติ เพื่อแก้โรคเบื่อเพราะเห็นว่าโลกยุ่ง

เหยิงสำหรับอรรถาธิบายมติ ทั้ง ๗ ข้อนี้จะไม่ขออธิบายเพราะมีเนื้อความที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ โดยเฉพาะที่จะแก้ไขปัญหาที่จะเกิดโรคเบื่อเพราะเห็นโลกยุ่งเหยิงดังต่อไปนี้;—

สมถะการทำใจให้ไปสู่โลกสงบมี ๔๐ อย่าง

โลกที่สงบ คือ โลกที่ปราศจากการรบราฆ่าฟันแย่งชิงเบียดเบียนกันเรียกว่า พรหมโลกมีอยู่ ๑๕ ชั้น แต่ละชั้นก็ประณีตขึ้นไปตามลำดับ และผู้ที่จะไปสู่พรหมโลกนี้ ท่านชี้ทางไว้ว่าต้องกระทำสมถะ คือ นึกถึงอารมณ์ที่ทำให้สงบ มีอยู่ ๔๐ อย่าง วิธีแต่ละอย่างก็เหมาะสมแก่อัธยาศัยจริตแต่ละคน ซึ่งมีอยู่ ๖ จริตด้วยกัน คือ

ก. ราคะจริต ชอบสวยงาม ท่านให้เจริญอสุภะ ๑๐ อย่าง และกายคตาสติ ๑ เป็นอารมณ์ จะทำให้จิตสงบ และตายไปเกิดในโลกที่สงบ

ข. โทสะจริต มีจิตโกรธง่าย ให้เจริญพรหมวิหาร ๔ กับวรรณกสิณ ๔ เป็นอารมณ์ จะทำให้จิตสงบ และตายไปเกิดในโลกที่สงบ

ค. โมหะจริต เป็นคนหลงมัวเมาเป็นเจ้าเรือน ให้เจริญอานาปานสติ เป็นอารมณ์ จะทำให้จิตสงบ และตายไปเกิดในโลกที่สงบ

ง. ศรัทธาจริต จิตเชื่อง่าย ให้เจริญอนุสสติ ๖ เป็นอารมณ์ จะทำให้จิตสงบ และเกิดปัญญาเห็นทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและตายไปเกิดในโลกที่สงบ

จ. พุทธจริต จิตฉลาดเฉียบแหลม ให้เจริญมรณา-นุสติ อุปสมานุสติ กับจตุธาตุววัตถานะ

ฉ. วิตกจริต จิตสงสัยเจ้าความคิด ให้เจริญกสิณ ๑๐ หรืออานาปานสติ เป็นอารมณ์ จะทำให้จิตสงบและตายไปแล้วไปเกิดในโลกที่สงบ

สุดท้ายนี้ขอท่านผู้อ่านที่ต้องการจะแก้ปัญหาซึ่งเกิดจากการเบื่อโลก เพราะเห็นว่าโลกยุ่งเหยิงใคร่จะไปเกิดในโลกที่สงบ พึงศึกษาและหาหนังสือที่เกี่ยวกับสมถะ ๔๐ มาเป็นครูและเป็นคู่มือสำหรับปฏิบัติ ก็จะได้ประโยชน์ทำให้สมความปรารถนา แต่ที่จะบรรยายในที่นี้ ไม่อาจจะนำมาบรรยายให้หมด เป็นแต่แนะว่ามีทางที่จะแก้ปัญหานี้อยู่ ขอท่านผู้อ่านโปรดอภัยด้วย

๗. ข้อธรรมที่แก้ความเบื่อ เพราะเห็นเกิดแก่เจ็บตายบ่อย ๆ เป็นทุกข์

สำหรับในพระพุทธศาสนา ที่บรรดานักปราชญ์ทั้งหลายยกย่องกันว่า เป็นศาสนาที่เป็นเลิศในโลก ก็เพราะว่ามีคำสอนที่สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติตาม พ้นจากความเกิดแก่เจ็บตายได้เด็ดขาดนั่นเอง ถ้าไม่มีคำสอนที่ทำให้ผู้ปฏิบัติตามพ้นจากความเกิดแก่เจ็บตายได้แล้ว จะจัดว่าเป็นเลิศในโลกไม่ได้ เพราะศาสนาอื่น ๆ ก็มีคำสั่งสอนที่นำผู้ปฏิบัติให้ได้รับประโยชน์ในชาตินี้ ประโยชน์ชาติหน้าให้ไปเกิดเป็นเทวดาเป็นพรหมก็มีอยู่เหมือนกัน เช่นศาสนาของเยซูคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ ฯ เป็นต้น แต่ก็ไม่สามารถที่จะสอนให้คนพ้นทุกข์อย่างเด็ดขาดไปได้ คือ ถ้าปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของศาสนาแล้ว ก็นำให้ไปเกิดเป็นเทวดาเป็นพรหม แต่เมื่อสิ้นจากบุญแล้วก็ต้องจุติมาเกิดวนเวียนอยู่ในโลก อาจจะเป็นอบายสัตว์ คือ นรก เปรต อสุรกาย ดิรัจฉาน อีกก็ได้ ส่วนพระพุทธศาสนานอกจากจะสอนชี้แนวทางให้ได้ประโยชน์ในชาตินี้ ประโยชน์ชาติหน้าแล้ว ยังมีคำสอนอันเป็นยอดคำสอนที่ประทานให้แก่เวไนยสัตว์ ผู้ที่หวังจะพ้นจาก

ทุกข์คือความเกิดแก่เจ็บตายอย่างเด็ดขาดอีกด้วย ฉะนั้นด้วยเหตุนี้นักปราชญ์ทั้งหลาย จึงได้ทรงเคารพยกย่องให้เป็นศาสนาที่จัดว่าเป็นเลิศในโลก ซึ่งเวลานี้แม้แต่ชาวต่างประเทศมีประเทศอเมริกา อังกฤษ ซึ่งเดิมนับถือศาสนาอื่น แต่ได้มาศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ก็หันมาเคารพนับถือพระพุทธศาสนาก็มีอยู่เป็นอันมาก บางท่านมีตำแหน่งหน้าที่สูงเป็นถึงศาสตราจารย์ มีหน้าที่เป็นอาจารย์ชั้นสูงในประเทศ แต่ก็มาแสดงความเคารพนับถือพุทธศาสนา ทั้งเวลานี้ก็เห็นประจักษ์ว่า มีพุทธสมาคมในต่างประเทศ เพื่อจะช่วยกันเผยแผ่จรรโลงพระพุทธศาสนา ซึ่งมีคำสอน อันเป็นอมตะ ฉนั้นจึงเป็นที่ภูมิใจสำหรับคนไทยเรา ที่บรรพบุรุษได้เลือกศาสนาเป็นมิ่งขวัญของชาติโดยถูกต้อง มิฉะนั้นแล้วก็ไม่ทราบว่าประเทศไทยจะเป็นไปในรูปใด หรืออาจจะศูนย์หายไปเสียก็ได้ ท่านผู้รู้โดยมากสดุดีประเทศไทยว่า มีบารมีของพระพุทธศาสนาคุ้มครอง จึงสามารถคงทนยืนยงอยู่ได้ทั้งที่เป็นประเทศที่เล็ก ก็สามารถรักษาเสถียรภาพ เอกราชอยู่ได้ โดยถ้าเราได้อ่านประวัติศาสตร์ชาติไทยดูแล้วจะเห็นว่าพระสงฆ์ผู้บริหาร ศาสนาได้ช่วยแก้ไขเหตุการณ์ทาง

ด้านร้ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นให้กลายเป็นด้านดี และยังช่วยทำความสงบสุขให้แก่ภายใน เป็นการช่วยทางการปกครองเป็นอย่างดี เพราะศาสนาพุทธนิยมในหลัก **สันติ** รักความสงบ ซึ่งประชากรของประเทศก็คงจะทราบอยู่เป็นอย่างดี แต่สำหรับในบทความตอนนี้ จะได้กล่าวถึงหลักการ วิธีการที่จะไขปัญหาขั้นสุดยอดที่จะแก้ไขผู้ที่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเวียนว่ายตายเกิดตามหัวข้อที่ได้วางไว้ ๘ ข้อ คือ:—

หลักการ ๘ ข้อธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติ

๑. ให้มีความเห็นชอบเกิดก่อน การเห็นชอบในที่นี้คือเห็นว่าของที่จะแก้ทุกข์เพราะความ เกิด แก่ เจ็บ ตายมีจริง และเกิดความเชื่ออย่างแน่วแน่นแน่นแฟ้นที่ดำเนินในทางนี้ โดยมาคิดว่า เมื่อมีมืดก็ต้องมีสว่างแก้ เมื่อมีร้อนก็ต้องมีเย็นแก้ และเปรียบเทียบด้วยปัญญาว่า เมื่อมีการเกิดแก่เจ็บตาย ก็ต้องไม่มีเกิดแก่เจ็บตาย เป็นของคู่กันซึ่งตามหลักที่ท่านอธิบายไว้ว่า ให้เห็นเหตุผลตามความเป็นจริง ด้วยมาทราบว่าการเกิดแก่เจ็บตายนี้แหละ เป็นทุกข์

การดับความต้องการร้อยแปดเสียได้นี้แหละเป็นหน ทางดำเนินให้ถึงทางดับทุกข์

๒. ให้มีความดำริริเริ่มมั่นหมายใจว่า จะตั้งกายวาจาใจอย่างประณีตที่สุด และเห็นว่าจะทำได้ก็ด้วยการปฏิบัติอยู่ในสิกขาวินัยที่ดี หรือมีเหตุแวดล้อมที่ดีที่จะทำให้จิตใจผ่องใสไม่ให้เกิดความกระทบกระทั่งและเบียดเบียนกัน

๓. บำเพ็ญวาจาในทางที่ถูกที่ชอบในทางสุจริตธรรม เว้นจากการกล่าววาจาในทางที่ไม่สมควร คือให้มีวาจาเรียบ-ร้อยประณีตกล่าวแต่คำที่ทำใจให้สงบทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

๔. บำเพ็ญกายที่ถูกที่ชอบในทางสุจริตธรรม เว้นจากการกระทำทางกายที่ไม่สมควรคือ มีกิริยาเรียบร้อยประณีตกระทำให้เกิดความสงบทั้งแก่ตนและคนอื่น

๕. เลี้ยงชีวิตในทางที่ถูกที่ชอบ ไม่แสดงอาการดิ้นรนขวนขวายในทางที่ไม่สมควร เพื่อจะได้เครื่องอุปโภคบริโภคมาโดยอาการที่ไม่สงบใจทั้งแก่ตนและผู้อื่น

๖. มีความพยายามบากบั่นในทางที่ถูกที่ชอบ คือมีเพียรระวัง เพียรรักษา เพียรให้กุศลเจริญขึ้น เพียรละอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว โดยไม่ประมาท

๗. ตั้งความคิดความระลึกอยู่เสมอไม่ขาดสายในทางที่ถูกที่ชอบ คือระลึกอยู่ในอารมณ์ที่จะทำให้เกิดความสงบสันติสุข ไม่ระลึกถึงอารมณ์ที่ไม่สงบ โดยระลึกในกาย เวทนา จิต และธรรม ที่ปรุงแต่งให้เกิดความรู้แจ้งและสงบสันติสุขเท่านั้น

๘. ตั้งจิตตั้งใจอยู่ในทางที่ชอบ คืออารมณ์สมถะ ๔๐ ประการอย่างหนึ่งที่ถูกแก่จริต จนกระทั่งเกิดความสงบแน่วแน่

นี่เป็นหลักการใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวกับกาย วาจา ใจ ที่เป็นหนทางให้ผู้ปฏิบัติพ้นจากทุกข์ คือ ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย สำหรับวิธีการนั้นก็มีต่าง ๆ กันในขณะปฏิบัติ แต่จะขอสรุปที่ได้เห็นได้ยินได้ฟังและได้ศึกษามา พอเป็นแนวทางดังนี้: —

ก. ให้หากัลยาณมิตร คือมิตรที่เราเชื่อมั่นว่า อาจสามารถแนะนำเราให้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

ข. หาที่ไม่พลุกพล่าน เป็นสถานที่สงบกายใจสมควรได้เป็นที่ปฏิบัติ มีอาหาร และอากาศตลอดจนเหตุการณ์แวดล้อมที่ไม่ขัดขวางในการปฏิบัติ

ค. ระลึกอยู่ในสติปัฏฐานทั้ง ๔ คือ กายเวทนาจิตธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่สมควรอยู่เสมอมิได้ขาด

ง. หมั่นรักษาจิต ประคองจิต ข่มจิต ยกจิต ตามกาละเหมือนนายเรือหรือสารถีขับรถรักษาเรือรถ ประคองเรือรถให้วิ่งไปโดยปลอดภัย

จ. มีอุปสรรคที่จะมาทำลายความเพียร อย่าได้ท้อถอยจงฝ่าฟันต่อสู้ ไม่ถอยหลังเลิกและเวียนเป็นคนอ่อนแอ ต้องสละชีวิตแลกกับสิ่งที่ประสงค์นั้น

ฉ. เมื่อติดขัดในการปฏิบัติ ให้ไต่ถามกัลยาณมิตรหรือปวารณาตนแก่กัลยาณมิตรนั้น ให้ควบคุมคุ้มครองรักษามอบกายถวายชีวิตแด่พระรัตนตรัยและให้กัลยาณมิตรช่วยสอบอารมณ์เป็นประจำอยู่เสมอ

ช. แม้ได้เคยผ่านการศึกษาวิปัสสนาภูมิมาก่อน ก็เป็นการง่ายต่อการปฏิบัติด้วยตนเองเพราะไม่ค่อยหลงทางง่าย

เมื่อท่านได้ทราบหลักการและวิธีการณ์ดังกล่าวมานี้เป็นอย่างดี ท่านลงมือปฏิบัติไปเถิด ทางนี้ทางเดียวและมีในพุทธศาสนาเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้ท่านพ้นทุกข์ในข้อนี้ โดยมีพระดำรัสรับรองว่า "เอกายโน ภิกฺขเว อยํ มคฺโค ทสฺสน

วิสุทธิยา” ฯลฯ แปลว่าดูก่อนผู้เห็นภัยในวัฏฏะ ทางนี้ทางเดียว เพื่อความหมดจดวิเศษ (คือเห็นความดับทุกข์) และเมื่อท่านปฏิบัติถูกทาง ดำเนินวิธีการถูกทางในไม่ช้าท่านจะผ่านความรู้สึกในอารมณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้:—

๑. เห็นความไม่เที่ยงแท้ ยั่งยืน มั่นคง ของกายและใจลึกซึ้งขึ้นกว่าเดิม เช่นกายก็จะเปลี่ยนอยู่เสมอ และใจก็ต้องเปลี่ยนอารมณ์อยู่เสมอติดต่อกันไม่ขาด

๒. เบื่อหน่ายต่อกายและใจ ว่ากายใจไม่มีเสียแหละเป็นสุข และเห็นกายใจนี้ว่าเป็นของมีภัยและทุกข์โทษนานาประการ เช่นต้องคอยบำรุงรักษาด้วยหยูกยา ข้าวปลาอาหาร น้ำที่อยู่และภัยจากภายนอกนานาประการ

๓. แม้จะเบื่อหน่ายและเห็นโรคภัย ก็ไม่อาจจะหลีกหนีได้ ก็ต้องปล่อยไปตามเพลงของเขา

๔. เห็นความหยุดคิดหยุดนึก ปล่อยวางจากอารมณ์ทั้งหลายได้เป็นสุข และมีความยินดีพอใจในการหยุดคิดหยุดนึก และความสงบที่เกิดจากการหยุดคิดหยุดนึกเท่านั้น

๕. เห็นความนึกคิดปรุงแต่งต่าง ๆ ว่าเป็นทางหลง ทางที่ทำให้เกิดการสงบหยุดคิดนึก ในอารมณ์ทั้งปวง นั้นเป็น

ทางถูกต้องและหมดความสงสัยว่า การเกิดขึ้นแห่งจิตนี้แหละเป็นทุกข์ การระงับดับตัณหาได้ตลอดกาลนี้แหละเป็นสุข และยินดีพอใจในการที่จะไม่มาเกิดอีก

๖. ไม่มีการถือมั่นในทางนึกคิด หรือจริงจังกับอารมณ์ใดๆ จนเกินพอดี เพราะเห็นว่าเป็นแต่เพียงมายาของจิต แม้เผลอไปยึดก็ปลดได้เร็ว

๗. มีอิสระแก่จิตใจ และเชื่อมั่นในตัวเองและพระรัตนตรัยอย่างมั่นคง แต่ก็ยังเห็นว่าตนยังอาศัยโลกอยู่ ก็ช่วยเหลือโลกบ้างตามสมควร และมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นประจำจิต

เท่าที่กล่าวถึงอารมณ์ที่ผ่านในขณะปฏิบัติ ๗ ข้อนี้ ก็ได้พยายามย่นย่อพอเป็นเครื่องสังเกตง่ายๆ แต่อย่าได้ยึดถือหรือเข้าใจผิดว่าเป็นการสำเร็จกิจในการปฏิบัติและถึงโลกุตตรธรรมแล้ว เป็นเพียงแต่ทางดำเนินในแนวทางเบื้องต้น พอเป็นปฏิปทาดำเนินชีวิตที่จะทำให้ภพชาติของการแก่ เจ็บตายนั้นสั้นเข้า น้อยเข้าเท่านั้น

ในที่สุดนี้ ขอท่านผู้อ่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย จงประสพแต่สิ่งที่เป็นมิ่งมงคล คือ อิฏฐวิบูลย์พูนผล ได้อารมณ์

ที่น่าปรารถนา ขอเดชะพระรัตนตรัยจงคุ้มครองรักษาให้ร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากทุกข์อุปัทวันตรายคิดประสงค์จำนงค์หมายในสิ่งที่ชอบที่ควรในประโยชน์ทั้งสามประการ คือ ประโยชน์ในชาตินี้ ประโยชน์ในชาติหน้า ประโยชน์อย่างยิ่งคือสันติสุขอย่างใด ขอให้สำเร็จความประสงค์โดยเร็วพลันมิทันนาน ขอให้มีชีวิตเป็นแก่นสารทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นทุกดิถีกาล ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านผู้อ่านทุกท่าน เทอญ.

ย่อใจความในเล่ม

๑. ประโยชน์ชาตินี้ ได้แก่ **เพียร, เก็บ, หาเพื่อนดี, รู้ประมาณ.** และเว้นจากอบายมุข ๖ คือ ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่นที่ไร้ประโยชน์สาระ เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านการทำงาน

๒. ประโยชน์ในชาติหน้า ได้แก่เชื่อเหตุผลว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีศีลธรรม บำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นประโยชน์ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ทางกาย วาจา ใจ ศึกษาเหตุผลให้รู้ความจริงถูกต้อง

๓. ประโยชน์อย่างยิ่ง คือสันติสุข คือรู้จักเบื่อโลก ๗ แบบและวิธีแก้ไขให้ประสบสันติสุข.

สุภาษิตท้ายเล่ม

๑. ลำบากก่อน สบายทีหลัง ดีกว่า สบายก่อน ลำบากทีหลัง,

๒. คนดีทำดี ชาติหน้าไม่มี ชาตินี้ก็เป็นสุข ถ้าชาติหน้ามีก็จะได้รับผลของการทำให้ได้รับความสุข ทวีคูณ คนชั่วทำชั่วชาติหน้าก็เป็นทุกข์, ทวีคูณ

๓. อย่ากินบุญเก่า โดยลืมสร้างบุญใหม่,

๔. ทุกข์มากเพราะยึด ทุกข์ยึดเพราะอยาก ไม่อยากทุกข์ต้องไม่ยึด จะให้หมดทุกข์ยึดต้องไม่อยาก

ขออุทิศ ส่วนกุศล ผลบุญนี้
แด่ผู้มี พระคุณ การุญหลาย
มีพ่อแม่ ปู่ย่า ตาและยาย
กับญาติมิตร สัตว์ทั้งหลาย ทั่วหน้ากัน

วิธีหลบบาป

โดย

พระครูปัญญาศีลวิมล

เจ้าคณะอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

อ่านบทความเรื่องธรรมมามาก ทำให้รู้สึกเหมือนรับประทานยาขม ห้ามนั่นแนะนี่ ฝืนใจในสิ่งที่คนชอบทำกัน สมัยนี้มัวไปสนใจเรื่องธรรมะธัมโม อดตายพากันไม่ทันเขา ชีวิตทุกชีวิตต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดไว้ก่อน เอาทุกอย่าง ทำทุกอย่างเมื่อมีโอกาส ใครจะเดือดร้อนอย่างไรก็ช่างปะไร ได้มาเป็นเอา ไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็ต้องเอาด้วยกล คนฉลาดรู้เล่ห์หลีกกฎหมายหาอุบายปลิ้นปล้อนตลบแตลง จึงจะร่ำรวยด้วยทรัพย์และอำนาจวาสนา มีเงินมีอำนาจวาสนาแล้ว ใคร ๆ ก็ต้องนับถือ มีหน้ามีตา เรื่องบาปกรรมความผิดไม่สำคัญอะไร อำนาจเงินสำคัญกว่า คุกตรางเรื่องเล็ก หลบหลีกได้ คนสมัยนี้ฉลาดรู้เล่ห์เหลี่ยมหลีกความผิดได้ จนกฎหมายตามไม่ทันอยู่แล้ว มีทนายแนะวิธีชี้ทางหนีทีไล่ไว้เสร็จ จะเอากันอย่างไรอีก

ในทางศาสนา เราควรจะศึกษาหาวิธีหลบหลีกบาปกรรมบ้าง มีวิธีการบ้างไหม ? หากสนใจเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ที่ทนลิ้มรสยาขมผื่นใจกลืนมานาน เชิญอ่านบทความแบบเคลือบน้ำตาลดูบ้าง

ท่านเคยนึกบ้างหรือเปล่า (เขาว่า) พระพุทธเจ้าท่านชอบสอนอะไร ๆ ขัดต่อความเป็นอยู่และความรู้สึกของชาวโลกสากล เช่น ทรงบัญญัติศีล ๕ ไว้ให้พุทธศาสนิกชนประพฤติห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามดื่มสุราเมรัย ซึ่งคนส่วนมากก็ชอบทำ และชอบดื่มกันทั่วโลก การฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร หรือสัตว์ที่เป็นพาหะของเชื้อโรคไม่เห็นควรห้าม การดื่มสุราเมรัยก็เหมือนกัน สังคมปัจจุบันเขานิยมดื่มกัน ประเทศที่เจริญแล้วเช่น อเมริกาก็เคยออกกฎหมายห้ามมาแล้ว แต่ไม่สำเร็จแล้วจะมางมงายหลงถือศีลไปทำไมกัน ?

ถึงอย่างไรเราก็รักนับถือพุทธศาสนามานาน จะละทิ้งเสียก็ไม่ดี จะไม่มีศาสนา ก็จะถูกหาว่าป่าเถื่อน จึงจำใจถือกันไปพอเป็นพิธี แล้วศึกษาหาทางหลบหลีกบาปกรรมเหมือนกฎหมาย คนโบราณเขาก็ได้หาวิธีหลีกหลบเป็นตัวอย่างมาแล้ว ดังเรื่องต่อไปนี้

มีกะทาชายชาวทะเลนายหนึ่ง นับถือพุทธศาสนามาแต่สมัยปู่ย่าตาทวด ตกทอดมาถึงแก เมื่อแก่ตัวลง เกรงเขาจะว่าเป็นเฒ่าจ่าแห เลยทิ้งอาชีพชาวประมงมาเข้าวัดเข้าวาจำศีลภาวนาไปกับเขาบ้าง วันหนึ่งไปรับศีลจากพระ กลับมาถึงบ้านเห็นปูทะเลที่ลูก ๆ เอามาขังไว้ไม่รู้จะทำอย่างไร หิวก็หิว ท้องไส้เริ่มอุทธรณ์ร้องฎีกาให้หาอะไรใส่ท้อง จะหาใครพอจะช่วยสงเคราะห์ก็ไม่มี แกคิดว่าปูนี่ ถ้าจัดแจงให้มันลงไปในกะทะได้แล้ว เติมน้ำส้มน้ำปลาลงไปคงอร่อยพิลึก แกคิด ๆ ไปจึงคิดอุบายได้อย่างหนึ่ง เชื่อว่าวิธีนี้คงหลีกการผิดศีลข้อปาณาได้ จึงรีบเอาถ่านใส่เตาจุดไฟขึ้น เอากะทะมาใส่น้ำยกขึ้นตั้งไฟจนน้ำเดือดพล่านดีแล้ว จึงไปเอาไม้กลม ๆ มาพาดไว้บนกะทะ จับเอาปูมาแล้วจึงพูดว่า "ข้าจะให้เอ็งทดลองเดินข้ามสะพานนี้ เดินดี ๆ นะ พลัดตกลงไปข้าไม่รู้ด้วยเอ้า เดิน" แล้ว แกก็ปล่อยปูให้เดินข้าม ปูถึงมันจะมีตีนมากยุ่มย่ามแต่แหลม ๆ ทั้งนั้น ของแหลมกับของกลมมันจะไปกันได้อย่างไร คงจะเป็นเพราะปูก็กลัวตกน้ำร้อนตาย เที่ยวแรกมันจึงเดินผ่านไปได้ปลอดภัยไม่ตก ตาแก่ไม่ทิ้งความพยายามจับมาอีกแล้วพูดว่า "เออ เจ้านี่เก่งมากไหนลองเดินให้ข้าดู

อีกเที่ยวซิ" แล้วปล่อยปูให้เดินข้ามเป็นเที่ยวที่สอง คราวนี้ปูเลยไปไม่ตลอด พลัดตกลงไปในน้ำร้อนตายสมใจอยากของแก จึงจัดแจงปรุงเป็นอาหารรับประทานต่อไป อุบายของแกแยบคายดี และยังมีอีกเรื่องหนึ่ง เป็นนักเลงสุราบาล ผู้ที่ชอบดื่มสุรามักจะบรรณนาคุณประโยชน์ของมันว่า สุราเป็นยาเจริญอาหาร เป็นยาอายุวัฒนะ พระท่านห้ามเฉพาะผู้ที่ดื่มแล้วประมาทมัวเมา เหล่านี้ช่วยให้ตนเอาตัวรอดได้เหมือนกัน ดังเรื่องต่อไปนี้

มีบุรุษนายหนึ่งนามว่า ตาจ้อย แกชอบดื่มเหล้าเป็นอาจิณ ดื่มมาตั้งแต่หนุ่มจนแก่จนได้ปริญญาพ่วงท้ายว่า ตาจ้อยขี้เหล้า บางครั้งแกเมาจนถึงต้องเดินสี่ขากลับบ้าน เหล้าเป็นสิ่งที่ตาจ้อยพิศมัยเป็นอย่างยิ่ง ๆ กว่าลูกเมีย ข้าวไม่กินไม่เป็นไร ขอให้ได้กินยอดของมัน เขาเคยพูดกับเมียและพรรคพวกขี้เมาด้วยกันว่า "ถ้าเขาตายไม่มีเงินจะทำบุญให้ก็ไม่เสียใจ แต่เขาจะเสียใจมาก ถ้าหากใครไม่เอาเหล้าใส่ไปให้ในโลงสักขวดหนึ่ง" อยู่ต่อมาไม่นาน ตาจ้อยก็ล้มป่วยและตายลงเพราะพิษสุรา ในวันที่เขาตายพวกเพื่อนก็เอาเหล้าใส่ไว้ให้ในหีบศพของเขา ๑ ขวด ตามที่สั่ง คงจะเป็นเพราะตาจ้อยแกอยู่ที่

เมืองคนไม่ได้ทำดีอะไรไว้ มีแต่เมาหงำเหงือกตลอดกาล จึงถูกยมบาลเอาตัวไปซักถามในเมืองนรก ตาจ้อยถูกยมบาลซักถามว่า "เมื่ออยู่เมืองมนุษย์ทำความดีอะไรไว้บ้าง" แกตอบตามตรงว่า "ไม่ทำความดีอะไร นอกจากดื่มน้ำพรรค์นี้" ว่าพร้อมกับชูขวดเหล้าให้ยมบาลดู "เอ น้ำอะไรน่ะรสชาติมันยังไงคุณถึงได้ชอบนัก เอาติดตัวมาถึงที่นี่" ยมบาลสงสัยสนใจสุราขึ้นมา ตาจ้อยแกจึงพูดว่า "บอกไม่ถูกหรอกครับว่ารสมันเป็นอย่างไร ถ้าท่านอยากจะรู้รสของมันก็เชิญทดลองดื่มดูจะดีกว่า วิเศษนัก" เขาเริ่มโฆษณาพร้อมกับคว้าเหล้ามารินส่งให้ยมบาล เพราะอยากจะรู้รสเหล้าว่าเป็นอย่างไร ยมบาลจึงรับมาดื่มเข้าไปทำหน้าชอบกล "ท่านจิบน้อย ๆ อย่างนั้นไม่รู้รสรู้ฤทธิ์ของมันหรอกครับ ต้องดื่มให้ถึงขนาดของมันถึงจะทราบ" ยมบาลหลงเชื่อตาจ้อย จึงดื่มเข้าไป ๒—๓ ถ้วยเป็นลำดับ ผลที่สุดยมพบาลเมามาย แสดงอาการเปะปะพูดลิ้นไก่สั้น เหมือนขี้เมาทั้งหลาย ตาจ้อยเห็นได้โอกาสดีหวังตีสนิทกับยมบาลจึงพูดต่อไปว่า "ผมไม่ได้เอาของแกล้มติดมือมาด้วย" มาถึงตอนนี้ยมบาลมึนเมาหูตาลาย นายจ้อยจึงใช้ลิ้นการทูตเจรจาหาทางกลับคืนเมืองมนุษย์ โดย

แสร้งทำกิริยาน่าสงสารบีบน้ำตาพูดเบา ๆ ว่า "ผมเสียใจเหลือเกินครับ" "เสียใจอะไรอีกล่ะ" ยมบาลถาม "ผมมีลูกชายอยู่คนหนึ่งตั้งใจจะให้บวชเรียน แต่บังเอิญมาตายเสียก่อน ถ้าท่านจะกรุณาอนุญาตให้กลับไปบวชลูกชายได้ ก็จะเป็นพระคุณยิ่ง" "เอ มันยากอยู่นาคุณจ้อย" ยมบาลว่า "กรุณาผมเถอะครับ นึกว่าโปรดลูกนกลูกกาเอาบุญ ผมขอรับรองด้วยความสัตย์ พอได้บวชลูกเสร็จก็จะรีบกลับมาทันที" เห็นยมบาลนิ่งคิด ตาจ้อยจึงพูดต่อว่า "ผมกลับไปก็เพื่อจะไปทำความดีและจะไปตามกำหนดเวลาที่ท่านอนุญาตให้ผม" ตาจ้อยพูดอ้อนวอนจนยมบาลเห็นใจ นี่แหละ สมัยนี้เขาว่าจะติดต่ออะไรกับใครละในวงเหล้าถึงจะแน่ เป็นกันเองได้สนิทนัก "ไม่เป็นไรน้องชาย มีอะไรละก็บอกพี่นะ" พอเหล้าเข้าปากความยากหายหมด ยมบาลก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน จึงยอมเออออวยด้วย คิดว่าไหน ๆ บางทีจะได้แกล้มเหล้ามาแถมพก เป็นค่าน้ำร้อนน้ำชา ปล่อยไปคงไม่เสียหายอะไร จึงพูดว่า "เอาเถอะ ฉันอนุญาต ฉันเชื่อว่าแกคงไม่เหลวไหลน่ะ" ว่าแล้วก็เรียกพนักงานให้เอาสำมะโนครัวคนเกิดคนตายมาดู ปรากฏว่านายจ้อยตายอายุ ๔๐ ปี พอจะผ่อนผันได้บ้าง จึง

หันไปดูกันตาจ้อยว่า "ฉันจะต่ออายุให้อีก ๑ ปี ให้โอกาสแก่คุณไปทำความดีแก้ตัว ฉันยังไม่เคยอนุญาตใคร อย่าลืมคำพูดที่ให้ไว้กับฉันนะ" ตาจ้อยดีใจที่จะได้กลับไปเห็นหน้าลูกเมียอีก จึงก้มลงกราบ ๓ ครั้ง เพื่อลากลับนึกยิ้มอยู่ในใจว่า โรคคอรัปชั่น เรียกค่าน้ำร้อนน้ำชาก็ได้ระบาดมาถึงยมโลกเหมือนกัน ขณะที่ยมบาลพูดโต้ตอบกับตาจ้อยยังไม่ทันสร่างเมา หูตาลายจับปากกามาเขียนอะไรขยุกขยิกผิด ๆ ถูก ๆ ในสมุดเสร็จแล้ว ก็ให้พนักงานนำตัวนายจ้อยส่งเมืองมนุษย์ ขณะที่ตาจ้อยกลับมา ศพของแกยังไม่ทันได้เผา พอตกดึกพวกญาติที่มาช่วยงานพากันกลับมาแล้วเหลืออยู่ไม่กี่คน ก็ได้ยินเสียงอะไรดังกุก ๆ กัก ๆ ในหีบศพ พวกญาติต่างพากันขนลุกอกสั่นขวัญแขวน นึกว่าเปรตตาจ้อยกลับมาอาละวาดขอส่วนบุญ ผู้กล้าหน่อยจึงพูดว่า "ไปสู่ที่ชอบ ๆ เถิด พ่อจ้อยเอ๊ย" ได้ยินเสียงครางฮือ ๆ จากในหีบ เสียงเรียกขอน้ำกิน พวกญาติจึงได้สติเปิดฝาโลงดู ปรากฏว่า ตาจ้อยฟื้นตื่นมาอีกจริง ๆ ต่างพากันดีใจ รีบนำออกจากหีบมารักษาพยาบาล ไม่กี่วันนายจ้อยก็หายเป็นปรกติ แล้วเล่าเรื่องที่ตนไปพบเมืองผีให้พวกญาติฟัง เขาบอกว่า เข็ดแล้วจะเริ่มทำความดีบุญกุศล

ต่อไป แล้วก็จัดแจงบวชลูกชายของตนตามคำที่ให้ไว้กับยมบาล แกคิดว่าไม่นานจะต้องกลับไปเผชิญหน้ากับยมบาลอีก ๑ ปีเท่านั้น เขากลายเป็นคนไม่ประมาท ไม่ยอมแตะต้องน้ำเมาอีกต่อไป ทำให้ทุกคนพากันแปลกใจตาจ้อยไป่ตาม ๆ กัน ตาจ้อยคนก่อนไม่เหมือนเดี๋ยวนี้ ขี้เมาหยำเป เช้าฮา เย็นเฮ ค่ำเซ ดึกสร่าง สว่างซ้ำ เดี๋ยวนี้เขาเลยเป็นคนสุภาพเรียบร้อยรักลูกเมีย เขาคิดอยู่เสมอว่า ไม่กี่วันยมทบาลคงจะให้คนมาตามตัวไปอีก เขาคอยวันเวลาเวลาเช่นนั้นจะมาถึงจนล่วงเลยปีหนึ่ง ๒—๓ ปี ถึงร้อยกว่าปี ตาจ้อยยังเป็นตาจ้อยอยู่ไม่ตาย แกรู้สึกแปลกใจเหมือนกันยมบาลคงจะลืม หรือยังไม่สร่างเหล้าก็ไม่รู้ จนกระทั่งตาจ้อยอายุเลยร้อยปีไปแล้วสังขารแก่ง่อมเต็มที่ ทำอะไรก็งก ๆ เงิ่น ๆ ลุกก็โอย นั่งก็โอย บางครั้งแกรู้สึกเบื่อหน่ายตัวเองขึ้นมา นึกด่ายมบาลอยู่ในใจ ไม่รู้ว่าจะให้เขาอยู่ต่อไปเอาวิมานอะไร

ข้างฝ่ายยมบาลมัวไปคิดบัญชีตายกันกับคนอื่นอยู่รู้สึกแปลกใจที่ไม่เห็นนายจ้อยกลับมา อนุญาตให้ไปเพียงปีเดียวเท่านั้น จึงเรียกนายทะเบียนให้เอาสำโนครัวมาดูยมบาลไม่แน่ใจตนเองดูแล้วดูอีก เพราะปรากฏว่า ตนแก้เลขผิด

นายจ้อยอายุ ๔๐ ปี อนุญาตให้ไปได้ ๑ ปี แทนที่จะลบเลขศูนย์ทิ้งแล้วเขียนเลข ๑ แทน เป็นอายุ ๔๑ ปีแต่หาได้ทำเช่นนั้นไม่ กลับเขียนเพิ่มเข้าอีก คือเขียน ๑ ต่อท้ายเลข ๐ อายุของตาจ้อยเป็น ๔๐๑ ปี เมื่อความจริงเป็นเช่นนั้น ยมบาลก็ไม่รู้จะไปโทษใครได้แต่รำพึงกับตัวเองว่า "เหล้า เพราะเหล้าแท้ ๆ นา" ข้าจึงได้เขียนเลขผิดฤทธิ์สุรามิใช่ไปแสดงเพียงโลกันต์เท่านั้น ดันไปแผลงฤทธิ์ถึงสวรรค์เสียอีก พวกอสุรพากันตกสมุทรก็เพราะหลงไหลน้ำสุรา พวกของท้าวมัฆวาฬจึงช่วยกันจับโยนลงสมุทรเสียหมด

วิธีการหลบบาป ๒ เรื่องนี้แยบคายดีหรือไม่ ท่านผู้อ่านคงจะรู้แน่แก่ใจ ผู้ที่ชอบทำอะไรตามใจตัวชอบก็อาจจะถือเอาคติของเรื่องนี้ไปใช้หลบหลีกบาปกรรมได้ ส่วนผู้ที่อ่านโดยใช้เหตุผลเข้าจับก็ได้รับแก่นแท้ของคติไม่เสียหลายส่วนข้าพเจ้ามีหน้าที่เพียงเสนอ และก็จะเสนอความเห็นต่อไป บทความต่อไปนี้คุจยาควินิน ซึ่งผู้ปรารถนาจะกินจะต้องฝืนใจบ้าง โบราณว่า "หวานเป็นลม ขมเป็นยา" ยังมีเหตุผลใช้ได้ดีอยู่มิใช่หรือ ถึงท่านไม่ชอบก็ขอได้ ฝืนใจกลืน (อ่าน) ต่อไป

ความหวังปรารถนาของมนุษย์และสัตว์ทุกรูปทุกนามนั้น มีจุดตรงกันที่ความสุข จึงพยายามแสวงหาความสุขตามสภาพของตน ๆ การกระทำทุกอย่างจึงเป็นการกระทำเพื่อความสุขสบายของตน บำรุงบำเรอตนและสิ่งที่ตนรักทั้งนั้น แต่มีมนุษย์สักกี่คน ใครบ้างที่กล้าพูดว่า "เขาได้พบความสุขอย่างพอเพียงพอแล้ว" บางครั้งคนผู้ต้องการความสุขแสวงหาสุข กลับไปพบทุกข์เข้าอย่างถนัดก็มี ทั้งนี้เพราะแสวงหาความสุขผิดทาง ปุถุชนในโลกนี้ ยังไม่มีใครกล้าเปล่งอุทานออกมาอย่างพระพุทธเจ้าว่า "สุขหนอ ๆ" ความสุขที่พระพุทธองค์พบนั้น เป็นความสุขชั้นยอด เป็นความสุขที่หยุดความปรารถนาและความต้องการ เป็นความสุขที่เกิดขึ้นเพราะการดับสนิทแห่งตัณหา

ความสุขอันเกิดจากวิมุตติความหลุดพ้นจากตัณหาตามแบบของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายนี้อาจจะเป็นสิ่งที่สุดเกินไปสำหรับปุถุชนก็ได้ ถ้าหากเรายังไม่ต้องการเช่นนั้นจะเอาความสุขตามที่ชาวโลกส่วนมาก ต้องการก็ได้ตรัสชี้แนวทางไว้ให้เราแล้วเหมือนกัน ความสุขที่ปุถุชนคนส่วนมากในโลกแสวงหากันคือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และ

ความสุขอันเกิดจากเนื้อหนัง (กามคุณห้า) เมื่อทุกคนต้องการความสุขจากสิ่งเหล่านี้ และเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้จะให้ความสุขแก่ตน ได้พยายามแสวงหากันทุกวิถีทางเพื่อจะให้ได้มา และในขณะเดียวกันก็พยายามกีดกันผลักไสทุกสิ่ง ที่ตนไม่ชอบใจออกไป ไม่อยากประสพพบเห็นแม้กระทั่งได้ยินได้ฟัง อาการที่มนุษย์ต้องการแต่สิ่งที่ตนชอบผลักไส สิ่งที่เกลียดออกไปให้พ้นนี้แหละ เป็นความต้องการของมนุษย์ที่ไปตรงกันเข้า จึงเกิดการแก่งแย่งแข่งขัน ชิงดีชิงเด่นกันทั้งการใช้กำลังกายและสติปัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการนั้น

โลกปัจจุบัน เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมของการต่อสู้ดิ้นรนเอารัดเอาเปรียบกันทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ เข้าใจว่านั่นจะเป็นความสุข เมื่อได้มาแล้วตนเองก็จะมีความสุข ผิดถูกเสียหายอย่างไรไม่คำนึงถึง ขอให้ได้มาเป็นเอา อำนาจ เงิน เป็นสิ่งที่คนปัจจุบันแสวงหากันมากสมัยนี้ กฎหมายศีลธรรมเป็นเรื่องเล็ก ไม่ค่อยจะมีใครแยแสคำนึงถึงเท่าไรนัก ความเดือดร้อนวุ่นวายความทุกข์ที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ตนปรารถนาต้องการให้เป็นไปเช่นนั้นหรือ? เหตุไรคนเราจึงต้องพบกับมัน หรือว่าความสุขที่มนุษย์ต้อง

การหาไม่ได้เสียแล้วในโลกนี้ ความสุขความทุกข์เป็นสิ่งที่มนุษย์เป็นผู้ก่อมันขึ้นเอง ไม่ใช่กาลเวลาหรือโชควาสนาหรอกเทพเจ้าองค์ไหนจะบันดาลให้เป็นไป แต่แล้วกฎหมายและศาสนาเกิดมีบัญญัติกันขึ้นเพื่ออะไร ? มิใช่เพื่อครอบงำความสุขหรือฝืนความพอใจของหมู่มนุษย์หรอกหรือ ? ความจริงศาสนาและกฎหมายเกิดขึ้นบัญญัติขึ้น มีจุดมุ่งหมายจัดระเบียบของสังคมมนุษย์ในการแสวงหาสิ่งที่มนุษย์ต้องการโดยมีขอบเขตจำกัด ควรและไม่ควรอย่างไร ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์เมืองมิใช่สัตว์ป่า ได้วิวัฒนาการจากสภาพของความเป็นสัตว์ป่ามานานแล้ว กลุ่มชนที่มีศาสนามีกฎหมายปกครองจึงได้นามว่า อารยชน ชนผู้เจริญแล้ว มีระเบียบในการปกครองในการแสวงหาความสุข รู้จักสร้างสรรค์ความสุขความเจริญทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ ให้พัฒนาการเรื่อยมาจากสภาพป่าดงพงไพรได้แปรมาเป็นบ้านเมือง มีถนนหนทางอาคารบ้านเรือนจากสภาพเปลือยเปล่าแห่งร่างกาย ได้ขยายขึ้นมามีเสื้อผ้าเครื่องปกคลุมประดับประดา ด้านจิตใจก็แปรสภาพจากความเหี้ยมโหดทารุณ เห็นแก่ตัว เยี่ยงสัตว์ป่ามาเป็นสัตว์เมือง มีศาสนามีมนุษยธรรม กอร์ปด้วยเมตตากรุณา

ต่อกัน ความร่มเย็นเป็นสุขที่หมู่มนุษย์ปรารถนาก็มีมูลขึ้นเป็นลำดับ

แต่แล้วเหตุการณ์ของโลกปัจจุบัน มนุษย์ต่างพากัน หาทางหลีกเลี่ยงกฎหมาย ไม่สนใจในศาสนาที่ตนนับถือ ความสงบสุขที่มนุษย์ทุกรูปทุกนามปรารถนาจะมีขึ้นได้อย่างไร ปัจจุบัน ความเจริญ ของโลก ด้านวัตถุ ก้าวหน้าไปไกลมาก ส่วนด้านจิตใจยังก้าวไปไม่ทัน มิหนำซ้ำทำท่าจะถอยหลังไปสู่ยุคนุ่งใบไม้อาศัยถ้ำโน้นเสียอีก มนุษย์ขาดการสนใจในศาสนาที่ตนนับถือ ศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งที่จะอบรมจิตใจคนให้เจริญ ให้รู้จักประพฤติดีประพฤติชอบ จิตใจเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า เมื่อมนุษย์ขาดการสนใจในการที่ปฏิบัติอบรมจิตใจให้สูงขึ้น เจริญขึ้นด้วยคุณธรรมทางศาสนาเสียแล้ว จิตใจก็จะกลับกลายเป็นจิตใจที่ใฝ่ต่ำเห็นแก่ตัว อันเป็นสันดานเดิมของมนุษย์สมัยหินที่ยังไม่ได้รับการกล่อมเกลา ยุคปัจจุบันโลกเจริญด้วยวิทยาศาสตร์ มนุษย์ต่างพากันหลงไหลในของแปลก ๆ ใหม่ ที่เป็นผลิตผลทางวิทยาศาสตร์ และหลงระเริงไปตามอารมณ์ในโลกที่ยั่วยวนกวนใจให้เคลิบเคลิ้มลืมตัวลืมตาย บางคนก็มองข้ามศาสนาเห็นว่าศาสนาไม่จำเป็นสำหรับ

โลกที่เจริญแล้ว ยิ่งกว่านั้นบางคนยังยิ้มเยาะผู้ปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนาว่า เป็นคนเดินตามโลกไม่ทัน จริงอยู่วิทยาศาสตร์อำนวยความสะดวกและสร้างความเจริญให้แก่โลกทางด้านวัตถุมากมายในสมัยนี้แต่อย่าลืมว่าเมื่อจิตขาดการอบรมกล่อมเกลาจากศีลธรรมอันดีเสียแล้ว วัตถุต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างสวยงามเลอเลิศเพียงใดก็ตาม ก็จะถูกทำลายด้วยน้ำมือของผู้มีจิตใจต่ำทรามอย่างไม่มีปัญหา ความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากในสมัยนี้ เป็นเพราะคนที่มีความรู้ความฉลาด เอาความรู้ความฉลาดของตนไปใช้ในทางผิดก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและคนอื่น เล่ห์เหลี่ยมกลโกงหลบหลีกกฎหมายจึงมีมาก และเข้าใจกันว่า ใครทำผิดทำเสียหายอะไรแล้วรู้วิธีหลีกหลบเอาตัวรอดไปได้ คนนั้นเป็นคนเก่งและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนฉลาด โดยเฉพาะสังคมในเมืองไทยปัจจุบัน จึงดาดดื่นไปด้วยคนฉลาดแกมโกงคนพวกนี้มักจะได้รับการยกย่องมีหน้ามีตาการโกงกิน กอบโกยทำชั่วเสียหายกลายเป็นเรื่องธรรมดาไป กระทำกันอย่างไม่รู้สึกขวยเขินกระดากอาย ทั้งนี้เป็นเพราะเราละเลยไม่สนใจในการสร้างรากฐานของใจให้มีศีลธรรม จิตใจจึงใฝ่ต่ำทำให้

เห็นผิดเป็นชอบ หากสังคมเมืองไทยพากันไปยกย่องคนผิด คิดเสียว่ามันจะชั่วจะเสียอย่างไร ให้มันมีเงินมีอำนาจแล้ว เราก็จะยกย่องนับถือ เห็นสิ่งอื่นดีกว่าศีลธรรมและวัฒนธรรมเสียแล้ว เมืองไทยก็จะไม่สิ้นคนชั่วจะดาดดื่นไปด้วยคนประเภท "ข้างนอกสุกใสข้างในเป็นโพรง" ความเสื่อมทรามความเดือดร้อนต่าง ๆ ก็จะมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว แล้วเราจะหาความสุขได้ที่ไหน

ฉะนั้น ผู้ที่ฉลาดโปรดเฉลียวใจบ้าง เราไม่อยู่ในโลกนี้ผู้เดียว ความสุขความทุกข์ของเราย่อมเกี่ยวเนื่องถึงผู้อื่นเสมอ เราใช้ปัญญาไปทางโกงหลอกลวงตลบแตลงแย่งเอาของคนอื่นเขาหา ถึงจะหลบหลีกกฎหมายได้ แต่การแสวงหาเพื่อให้ได้มาทางผิด บนความทุกข์ยากและหยาดน้ำตาของผู้อื่นเช่นนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง ควรนึกถึงอกเขาอกเราบ้าง ถึงท่านไม่กลัวบาปกรรมก็ควรเกรงกฎธรรมชาติ เพราะวัตถุและทุกสิ่งที่มนุษย์ต่างแสวงหามาเพื่อบำรุงบำเรอความสุขของตนนั้น เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกรูปทุกนามต่างแสวงหามาก็ต้องการและปรารถนา เป็นต้นว่า ลาภยศเงินทอง เมื่อสิ่งเหล่านี้มารวมกองอยู่ที่เรามาก ที่อื่นก็

เดือดร้อนขาดแคลนเม็น้อยลง เพราะสิ่งเหล่านี้มีปริมาณจำกัด เมื่อคนอื่นเขาเดือดร้อน เขาก็ต้องมาแย่งจากเราบ้างเป็นธรรมดา ในมุมกลับภัยนั้นจะมาถึงตนสักวันหนึ่ง

ถึงจะอย่างไรก็ตาม ผู้ที่ทำผิดคิดชั่ว ถึงเขาจะหาอุบายหลีกเลี่ยงโทษทางกฎหมายได้ แต่หาหลีกพ้นกฎของกรรมไปได้ไม่ ทางกฎหมายจะลงโทษผู้กระทำผิดได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานพยานวัตถุและบุคคลบ่งชัดว่าทำผิดจริงเท่านั้น โดยมีผู้พิพากษาเป็นผู้ชี้ขาด ส่วนบาปกรรมความผิดทางศีลธรรมการกระทำนั้น ๆ จะเป็นผิดหรือไม่ อยู่ที่เจตนาของผู้ทำต้องตัดสินกันที่เจตนา เช่นการหาอุบายหลีกความผิดศีลข้อปาณาดังที่กล่าวข้างต้น เขาหาได้หลุดพ้นจากความผิดไม่เพราะมีเจตนาตั้งใจมุ่งที่จะฆ่าสัตว์ จึงพยายามใช้อุบายฆ่าถึงแม้ว่าการกระทำนั้น จะเป็นที่ลับ ไม่มีใครรู้เห็นเป็นพยานก็ตาม ความผิดทางศีลธรรมไม่มีคุกตารางจองจำ ผู้ทำผิดเหมือนทางบ้านเมือง แต่บาปกรรมความผิดนั้น ผู้ทำย่อมรู้อยู่แก่ใจแล้ว จะเก็บมันไว้ในความรู้สึกของเขาเอง จิตมันจะเก็บขังจดจำเอาไว้ชั่วกาลนานการที่เราสร้างสมบาปกรรมชั่วไว้ในจิตมาก มันจะเผาลนจิตใจให้ผลร้ายยิ่งกว่าการถูกจำคุก

เยี่ยนดีเป็นไหน ๆ เท่ากับสร้างคุกตรางไว้ในใจขังความทุกข์ ความเดือดร้อนผลกรรมความชั่วนอกจากจะติดตามให้ผลแก่ผู้กระทำข้ามภพข้ามชาติแล้ว ยังให้ผลสืบเนื่องไปชั่วลูกชั่วหลานว่านเครืออีกด้วย เพราะผลของการทำความชั่วอันเกิดจากการคดโกงกอบโกยด้วยวิธีต่าง ๆ นั้น จะก่อให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขเพียงชั่วคราวแก่ผู้คดโกงก็จริง แต่จะก่อให้เกิดความอดอยากยากแค้นนานัปประการแก่สังคมทั่วไป เมื่อความคับแค้นบีบคั้นแก่สังคมมนุษย์มากขึ้นแล้ว ความขาดแคลนเดือดร้อนนี้จะลามปามไปถึงผู้ที่เป็นเศรษฐีและนักการเมืองด้วยการขูดรีดและคดโกงด้วย หรือไม่ก็ชั่วลูกชั่วหลานโน้น ดังเศรษฐีในประเทศฝรั่ง เยอรมัน ต้องประสพเมื่อคราวสงครามโลกครั้งที่ ๒ ถึงจะมีเงินนับล้าน แต่ก็ต้องกินเนื้อเพียงสัปดาห์ละมื้อเท่านั้น ฉะนั้น หากพฤติการณ์เช่นนี้ในสังคมมิได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยอาศัยศาสนาศีลธรรม อบรมจิตใจให้มีหิริโอตตัปปะและมีเมตตากรุณาต่อกัน เห็นอกเห็นใจแล้วสังคมโลกก็จะต้องถูกผลักดันไปสู่ลัทธิวัตถุนิยมอย่างไม่มีปัญหา หรือไม่โลกก็จะถูกทำลายล้าง เพื่อให้เกิดความสมดุลย์กันในสังคมอย่างแน่นอน ทางศาสนาพระพุทธเจ้า

ตรัสว่า การสร้างสมบาปกรรมความชั่วไว้มากเท่าไร ก็จะทำให้จิตใจเศร้าหมองเสื่อมคุณภาพลง หาความสุขไม่ได้ชั่วปัจจุบันชาติ ตายไปก็มีหวังไปสู่ทุคติ (จิตฺเต สงฺกิลิฏฺเฐ ทุคฺคติ ปาฏิกงฺขา)

โดยนัยตรงข้าม หากท่านหลีกบาปกรรมโดยทำแต่ความดีมาก จิตใจที่เศร้าหมองก็จะกลับเป็นจิตใจที่ดี บริสุทธิ์ผ่องใส เป็นจิตใจที่เต็มไปด้วยความสงบสุข ปราศจากเวรภัยในปัจจุบัน ทั้งชื่อว่าทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่อนุชนรุ่นหลัง ถึงตายไปก็มีหวังไปสู่สุคติ (จิตฺเต อสงฺกิลิฏฺเฐ สุคติ ปาฏิกงฺขา)

นหิ ธมฺโม อธมฺโมจ อุโภ สมวิปากิโน
อธมฺโม นิริยํ เนติ ธมฺโม ปาเปติ สุคตึ.

ธรรมะคือความดี กับอธรรมความชั่ว ย่อมให้ผลไม่เหมือนกัน อธรรมย่อมนำสัตว์ไปสู่นรก ส่วนธรรม คือความดี มีแต่จะนำสัตว์ขึ้นสู่สวรรค์อย่างเดียว

เราจะยอมไปตามใจให้กิเลสอำนาจฝ่ายต่ำพาดำดิ่งสู่นรก หรือจะเอาศีลธรรมยกผึกผื่นจิตใจ ให้ขึ้นสู่สวรรค์ก็ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะทำจิตใจของตนให้เป็น "ตรางดวงใจ" เก็บขัง

ความทุกข์ไว้มาก ๆ โดยสร้างสมแต่บาปกรรมความชั่วเข้าไว้ก็ได้ หรือเราพอที่จะสร้างกรรมดีเข้าไปสร้างเสริมจิตใจ ให้ผ่องใสบริสุทธิ์มีความสุขดุจเทพเจ้าในแดนสวรรค์ก็ได้

แต่อย่าลืมว่า ความสุขความทุกข์ของเรา ย่อมเกี่ยวเนื่องสืบเนื่องกับความสุขความทุกข์ของผู้อื่นด้วย จะเอาแต่สุขแต่ชอบของตนเพียงคนเดียวหาได้ไม่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราต้องการปรารถนาเช่นเดียวกับการแสวงหาความสุขสบายใด ๆ ที่เป็นไปบนความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนอื่นสัตว์อื่นนั้นเป็นสิ่งที่ควรเว้นเสีย ควรหันมาสนใจศาสนาอบรมจิตใจให้สูงขึ้นด้วยคุณธรรม อย่าปล่อยหลงไหลไปตามอำนาจกิเลสฝ่ายต่ำ ฝึกฝืนใจเสียบ้าง ท่านก็ไม่มีความทุกข์กังวลพบความสุขได้สมปรารถนา ความเดือดร้อนวุ่นวายต่าง ๆ ของโลกก็จะบรรเทาสงบลง เราต้องการให้คนอื่นประพฤติดีมีศีลธรรมกับเรา เราก็ควรประพฤติเช่นนั้นกับเขาเช่นเดียวกัน ความสันติสุขก็จะมีในสังคมมนุษย์ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่าศีลธรรมนั้น พระองค์สั่งสอนมุ่งประโยชน์สุขของมหาชน และสอนตามความต้องการของชาวโลกเป็นที่ตั้ง เช่นทรงบัญญัติศีลห้าขึ้นก็มิได้มุ่งขัดใจต่อความเป็นอยู่

ของชาวโลกเลย ลองตั้งปัญหาถามตัวเองทีละข้อ ก็ได้ว่าใครชอบคนที่มีนิสัยเหี้ยมโหดดุร้ายเป็นพาลเกเรบ้าง ? ใครชอบความเจ้าชู้มากผัวมากเมียบ้าง? ใครพูดปกมดเท็จ.หลวไหลไร้สาระเราชอบบ้างไหม ? ใครชอบคนขี้เมาเป็นนักเลงสุราบาลบ้าง คนส่วนมากไม่มีใครชอบทั้งเขาและเรา แต่คนเราโดยมากทั้ง ๆ ที่ตัวเองเหยียบย่ำศีลห้า ก็ยังชอบคนที่รักษาศีลห้า และเกลียดคนอื่นที่ไม่ปฏิบัติศีลห้ากับตน พระพุทธเจ้าบัญญัติศีลห้าขึ้นตามความเห็นและความรู้สึกของชาวโลกที่ต้องการเช่นนั้น เบญจศีลจึงเป็น "โลกานุวัตร" เป็นสัญญาประชาคมที่ชาวโลกปัจจุบันลืมนำมาใช้เป็นของควรและทันสมัยเสมอมา และจะเสมอไปอีกด้วย

ศีล ๕ ประการที่ชาวพุทธเรานิยมรับกันในพิธีกรรมต่าง ๆ เสมอนั้น เป็นการรับกันแต่พอเป็นพิธี ส่วนมากหาได้สนใจที่จะนำเอาไปปฏิบัติไม่ มักเห็นการละเมิดศีลธรรมเป็นของเล็กน้อยไม่สำคัญอะไร คล้าย ๆ กับทำเล่นเป็นการเหยียบย่ำศาสนาที่ตนนับถือ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมีขึ้น เพราะขาดการสนใจ ไม่พิจารณาให้ซึ้งถึงคุณโทษ หาได้รู้ไม่ว่าการละเมิดศีลธรรมอันดีงามเท่ากับการเบียดเบียนตนเองและ

ผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ทั้งเป็นการทำลายความเป็นมนุษย์ของตนโดยไม่รู้สึกตัว ความชั่วทุกอย่างเป็นเหมือนขนมหวานที่หยดยาพิษไว้ภายใน เมื่อกลืนมันง่ายแต่แล้วมันจะไปทำลายชีวิตอันมีค่าในภายหลัง คนที่ละเมิดศีลธรรมเพราะไม่รู้ ไม่ได้พิจารณาให้เห็นคุณและโทษและขาดผู้แนะนำชักชวนทางที่ถูกให้เขานั้น เป็นบุคคลที่น่าเห็นใจ ควรได้รับการอภัย ส่วนคนที่รู้และเข้าใจในหลักศีลธรรมอันดี แต่ไม่ปฏิบัติหาทางหลีกเลี่ยงชอบทำอะไรตามใจตัวตามอำนาจกิเลสฝ่ายต่ำชักนำไป ผู้นี้แหละเป็นผู้ทำลายศาสนาให้เสื่อม ทำโลกให้เดือดร้อนในปัจจุบัน

การเป็นพุทธศาสนิกที่แท้จริงนั้น อยู่ที่การปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนาศีล ๕ ประการ เป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกจะพึงสนใจปฏิบัติตามอย่างยิ่ง ถ้าชาวพุทธส่วนมากทำได้ดังนี้ ก็จะช่วยบันเทาความเดือดร้อนต่าง ๆ ความสันติสุขก็จะเกิดมีขึ้นแก่ตัวเราผู้ปฏิบัติตาม และแล้วจะแผ่วงกว้างออกไปในสรรพสัตว์ทั่วไปด้วย ความสันติสุขก็จะเกิดมีขึ้น และเชื่อกันว่าเราได้มาสร้างโลกนี้ให้น่าอยู่ ให้เป็นสวรรค์พรั่งพร้อมด้วยความสุข มันเป็นสิ่งที่ชาวพุทธและ

ชาวโลกต่างก็ปรารถนากันมิใช่หรือ ? พระพุทธเจ้าตรัสว่า "บรรดาสัตว์ต่างก็รักสุขเกลียดทุกข์ด้วยกัน" ผู้ใดแสวงหาสุขเพื่อตน แต่เบียดเบียนสัตว์ ผู้ต้องการสุขด้วยอาชญา ผู้นั้นตายไปแล้ว ย่อมไม่ได้สุข โดยนัยตรงข้าม "ผู้ใดแสวงหาความสุขเพื่อตน ไม่เบียดเบียนสัตว์ผู้ต้องการสุขด้วยอาชญาผู้นั้นตายไปแล้ว ย่อมได้สุข" ฉนั้นเราชาวพุทธ ควรเลิกการนับถือศาสนาเป็นพิธีกันเสียทีแล้วหันมาปฏิบัติสร้างสรรศีลธรรมให้มีขึ้นในตัวเราก่อน นับ ๑ ที่ตัวเราไป ถ้าเราชาวพุทธทำกันได้ดังนี้ ความเดือดร้อนกลียุคคุกเข็ญก็จะไม่บังเกิดขึ้นแก่เรา และส่วนรวม ทุกวันนี้โลกเดือดร้อนเพราะคนขาดการเห็นอกเห็นใจเอารัดเอาเปรียบกัน ต่างก็ปล่อยใจให้หลงไหลไปตามอำนาจกิเลสฝ่ายต่ำ ตกเป็นทาสของกิเลส ผู้ที่ปล่อยตัวปล่อยใจให้หลงไหลไปตามอำนาจกิเลสเช่นนั้น ถึงเขาจะร่ำรวยก็หาความสุขมิได้ เขาจะพบความเดือดร้อนวุ่นวาย เพราะผลกรรมที่เขาก่อมันขึ้นเผาลนตัวเองอยู่เสมอ การปฏิบัติตามศีลธรรมเป็นการกระทำที่ทวนกระแสร์กิเลส เป็นการฝืนกระแสร์กิเลสที่ใจชอบ เราจะต้องฝึกฝืนใจรู้สึกยุ่งยากบ้างในเบื้องต้น แต่ผลที่ได้รับก็คือความสงบสุขปราศจากเวรภัย เป็นจิตใจที่มั่นคง สูง

ขึ้นบริสุทธิ์ขึ้นด้วยคุณธรรมตามลำดับ คนผู้ปฏิบัติได้เช่นนั้น เขาควรได้ชื่อว่า อารยชน เป็นมนุษย์แท้ทั้งกายและใจ

ชาวโลกต่างก็ยอมรับกัน ถึงความดีเด่นของพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ไม่ขัดกับหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มิได้สอนให้คนเชื่ออย่างเหลวไหลงมงายไร้สาระ เป็นศาสนาที่มีเหตุผลพร้อมที่จะพิสูจน์ได้ทุกเมื่อ กาลเวลาที่ผ่านมากว่า ๒๕๐๐ ปี เป็นเครื่องพิสูจน์ความดีเด่นคงทนของพุทธศาสนาได้ดี ของดีของแท้เท่านั้นที่จะทนทานอยู่ได้ ไม่เสื่อมสูญไปตามกาลเวลา เราจะทราบความดีเด่นของพุทธศาสนาได้อย่างแท้จริง ด้วยการปฏิบัติตามเท่านั้น ทั้งจะยังได้รับประโยชน์จากของดีนั้นด้วย พุทธศาสนาไม่ใช่ปรัชญาที่มีไว้เพียงเอาไปพูดกันเล่น พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้นำในทางปฏิบัติ แล้วสั่งสอนเวไนย-สัตว์ให้มาปฏิบัติตามอย่างพระองค์บ้าง ผู้ปฏิบัติตามอย่างจะได้ประโยชน์สุขตามสมควรแก่ความปฏิบัติ พระพุทธองค์มิได้ทรงมุ่งเพียงเพื่อให้พุทธบริษัทฟังเล่นเพลิน ๆ หรือเอาไปจารลงในใบลานเก็บไว้ในตู้ทองไว้บูชาเฉย ๆ โบราณท่านว่า "มีเงินให้เขากู้ มีความรู้ในใบลานย่อมเป็นสาธารณ์ว่างเปล่า" จะไม่มีประโยชน์อะไร เรามีของดีคือพระศาสนามีคำสั่งสอนที่ดี

เลิศ เป็นมรดกที่ตกทอดมาจากบรรบุรุษ เราเพียงแต่นำมาเก็บไว้ไม่รู้จักใช้ปฏิบัติ ก็ไร้ประโยชน์ไม่เกิดมรรคผลอะไรขึ้นมาได้ ขอสาธุชนนำไปพิจารณาใคร่ครวญด้วยใจเป็นธรรมเถิด

ขอความสวัสดีจงมีแก่ผู้ปฏิบัติธรรมทุกเมื่อ

เสียสินสงวนศักดิ์ไว้ วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู้ประสงค์ สิ่งรู้
เสียรู้เร่งดำรง ความสัตย์ ไว้นา
เสียสัตย์อย่าเสียสู้ ชีพม้วยมรณา

ห้ามเพลิงไว้อย่าให้ มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์ ส่องไซร้
ห้ามอายุให้หัน คืนเล่า
ห้ามดังนี้ไว้ได้ จึงห้ามนินทา

นาคีมีพิษเพี้ยง สุริโย
เลื้อยบ่ทำเดโช แช่มช้า
พิษน้อยหยิ่งโยโส แมลงป่อง
ขูแต่หางเองอ้า อวดอ้างฤทธี

"จากโลกนิติ"

สารคติ – เรื่องดี

คนดี – ต้องรู้ทั้งดีไม่ดี ละไม่ดีและทำดี

ของดี – ต้องดีทั้ง ของเขา – ของเรา

ทำดี – ต้องทำทั้งทางละไม่ดี เพิ่มดี และรักษาดี

จงทำแต่ดี อย่าดีแต่ทำ

จงพูดแต่ดี อย่าดีแต่พูด

จงคิดแต่ดี อย่าดีแต่คิด

ถ้านึกว่าท่านทำได้ดีคนเดียว ตัวท่านก็โตกว่าโลก
ถ้านึกว่าท่านดีกว่าคนอื่น ในโลกต้องมีท่านคนเดียว
ถ้าเกิดเป็นคนอย่าดีเปล่า จงดีเค้าเงื่อนการงาน
อย่างใดอย่างหนึ่งชาญ ปรีชาชอบจึงดีจริง

คนฉลาดอ่อนน้อม – คนโง่แข็งกระด้าง

รวงข้าวคราวสุกน้อม รวงลง
รวงลีบชูรวงตรง สู่ฟ้า
เฉกปราชญ์ฉลาดยง ยิ่งถ่อม ตนแฮ
คนโง่มากโอ้อ้า อวดอ้างตนเสมอ

ทางให้เกิดความฉลาด ๔ ประการ

๑. แสวงหาความคิดของตนเอง

๒. แสวงหาคุณประโยชน์จากสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น

๓. ให้เสรีภาพแก่ความคิดของตัวเอง

๔. หัดทำความเปรียบเทียบ

สิ่งที่ควรระมัดระวัง ๔

อยู่คนเดียว ให้ระวัง ยังความคิด, อยู่ร่วมมิตร ให้ระวัง ยั้งคำขาน, อยู่ร่วมราช เคารพตั้ง ระวังการ, อยู่ร่วมพาล ต้องระวัง ทุกอย่างเอย

อ่อนให้เปี่ยน – แข็งให้แกร่ง

ถ้าจะอ่อน อ่อนให้เปี่ยน ดังเช่นไหม เอาไว้ใช้ ผูกเรือโคร่ง เพื่อโยงเฆี่ยน ถ้าจะแข็ง ก็ให้แกร่ง ดังวิเชียร เอาไว้เจียร ตัดกระจก เจียรใน

พระครูบัญญาศีลวิมล

๑. **เมื่อเจ้ามา มีอะไร มาด้วยเจ้า**
เจ้าจะเอา แต่สุข สนุกไฉน
เมื่อเจ้ามา มือเปล่า จะเอาอะไร
เจ้าก็ไป มือเปล่า เหมือนเจ้ามา ฯ

◎ ◎ ◎

๒. ระลึกถึงความตาย สบายนัก
มันหักรักหักหลง ในสงสาร
บันเทามืดโมหันต์ อันธการ
ทำให้หาญหายสดุ้ง ไม่ยุ่งใจ ฯ

◎ ◎ ◎

๓. เราจะต้องรบรับ กับมัจจุราช
ไม่แคล้วคลาดมั่นคง อย่าสงสัย
รีบเตรียมตัวไว้ก่อน ไม่ร้อนใจ
มาเมื่อไรเราก็รบ ไม่หลบนา ฯ

◎ ◎ ◎

๔. ถึงกายแพ้แต่ใจ เราไม่แพ้
ใจไม่แก่เจ็บตาย ตามกายหนา
กายนี้มันจะเน่า เราก็ลา
ไปสวรรค์ชั้นฟ้า นิพพานเอย ฯ

๕. มีกายอย่าได้หมาย ว่าเป็นสุข
กลับมีทุกข์มากมาย หลายสถาน
จะหาสุขที่กาย จนวายปราณ
คงไม่พานพบแท้ เป็นแน่นอน ฯ

◎ ◎ ◎

๖. รักษาตัวกลัวกรรม อย่าทำชั่ว
จะหมองมัวหม่นไหม้ ไปเมืองผี
จงเลือกทำแต่กรรม ที่ดีดี
จะได้มีความสุข พ้นทุกข์ภัย ฯ

◎ ◎ ◎

๗. เราจะต้องพลัดพราก จากของรัก
ไม่ย้ายยักมั่นคง อย่าสงสัย
รีบรู้ตัวเสียก่อน ไม่ร้อนใจ
ถึงคราวไปแล้วก็ไป ไปตามกาล ฯ

◎ ◎ ◎

๘. ความไม่พอใจ เป็นคนเข็ญ
พอแล้วเป็นเศรษฐี มหาศาล
จนทั้งนอกทั้งใน ไม่ได้การ
จงคิดอ่านแก้จน เป็นคนมี ฯ

๙. กาลนี้มิได้รอ เราหนอหนา
อย่ามัวมามึนเมา เลยเราเอ๋ย
หลงนิยมชมทุกข์ ว่าสุขเสบย
ไม่ช้าเลยจะต้องลา โลกคลาไคล ฯ

◎ ◎ ◎

๑๐. ชั่วหรือดีที่ทำ กรรมทั้งหลาย
ไม่หนีหายสูญสิ้น ไปถิ่นไหน
ย่อมอยู่ดีกินดี ไม่มีภัย
รวมเก็บไว้ที่จิต ติดตัวเรา ฯ

◎ ◎ ◎

๑๑. อนิจจังทั้งนั้น ไม่ทันคิด
พอเห็นฤทธิ์อนิจจัง ลงนั่งเหงา
ว่าโอ้โอ๋อกเอย เอ๋ยอกเรา
มามัวเมานิจจัง จีรังกาล ฯ

◎ ◎ ◎

๑๒. โอ ! โลโภโทโส โมโหนี้
เป็นราคีของใจ อันใหญ่หลวง
เป็นมูลรากราคิน สิ้นทั้งปวง
คอยเหนี่ยวหน่วงให้นุง ยุ่งหัวใจ ฯ

๑๓. โอ้ ! ร่างกายของเรา มันเน่าแน่
ไม่มีแปรเปลี่ยนผัน หันไฉน
ต้องรู้ตัวอยู่เสมอ อย่าเผลอใจ
สิ่งใดใดควรทำ รีบจำเอย ฯ

◎ ◎ ◎

๑๔. ประพฤติธรรมสำคัญ อยู่ที่จิต
ถ้าตั้งผิดมัวหมอง ไม่ผ่องใส
ถ้าตั้งถูกผุดผ่อง ไม่หมองใจ
สติใช้คุมจิต ไม่ผิดนา ฯ

◎ ◎ ◎

๑๕. อิฏฐารมณ์นิยม ว่าเป็นสุข
ที่แท้ทุกข์จริงเจียว ที่เดียวหนา
สำคัญผิดติดทุกข์ ว่าสุขนา
เป็นสัญญาวิปลาส พลาดผิดธรรม์ ฯ

◎ ◎ ◎

๑๖. อย่าทะนงองอาจ ประมาทรัก
มาชวนชักรวนเร ให้เหหัน
ไม่กลัวเป็นกลัวตาย วายชีวัน
ถ้าแพ้มันแล้วต้องตาย วายชีวี ฯ

๑๗. ยังไม่เคยฟังใคร ที่ไหนหนา
ว่าเกิดมาเป็นสุข สนุกสนาน
มีแต่บ่นเรื่องทุกข์ ไม่สนุกสราญ
ทั้งชาวบ้านชาววัด ซัดกันไปฯ

◎ ◎ ◎

๑๘. อนัตตาสังขาร นี้ด้านดื้อ
ไม่เชื่อถือถ้อยคำ ที่ร่ำไข
จะพูดจะว่าขาน ประการใด
ไม่ตามใจข้องขัด อนัตตาฯ

◎ ◎ ◎

๑๙. ไตรลักษณ์ต้องเป็นหลัก สำหรับจิต
จงหมั่นคิดหมั่นนึก หมั่นศึกษา
เราต้องตายเป็นแท้ แน่ละวา
จะมัวมานอกครู อยู่ทำไม

◎ ◎ ◎

๒๐. นึก นึก แล้วก็น่า อนาถหนา
เพราะตัณหาพายุ่ง ออกนุงถัง
ต้องรบราฆ่ากัน ลั่นลือดัง
ใครพลาดพลั้งแล้วก็ตาย วายชีวาฯ

พระศาสนโศภณ (แจ่ม)

มิตรแท้ คือ แม่ ที่ลูกรัก
ต้องเชิดชูเกียรติศักดิ์ไว้ให้สม
อันดอกไม้หอมหวลกลิ่นทวนลม
คือ "คุณแม่" ที่อุดมด้วยความดี

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

พิมพ์ที่ เกื้อกูลการพิมพ์ 231 ถนนราชวิถี พระนคร
นายธวัชชัย ไชยชนะ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. 814290